წელიწადი მეორე | ფასი 5 კაპ. | ოთხშაბათი 10 თებერვალი 1916 წ. | № 31

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ-ერ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

განცხადების ფასი

ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. **ქალაქის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი:** სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ეღირება 40 კ. 4-ზე 20 კ., ტექსტში—60 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მან., 4 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლ. გაბაშვილის შესახვევში, ა. კალანდაძის სტამბაში ეღირება 4 მ.

დამატებიანი № ღირს ყველგან 7 კაპ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი

წელიწადი მეორე. **საქართველო** წელიწადი მეორე.

უპრემიოდ ღირს: ყოველ-კვირეულ სურათებიან დამატებით ერთის წლით 8 მ. 50 კ. 6 თვით—4 მ. 50 კ. 3 თვით—2 მ. 50 კ. 1 თვით—80 კ. თვიურად ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველიდან პირ-მდე.

პრემიებით: წლიურად—10 მ. ხელის მოწერისას 5 მ. 1 მაისამდე—5 მ.

გაზეთი ყველა პრემიებით 9 მანეთად დაეთმობა, ვინც ფულს ამთავითვე სრულად შემოიტანს.

სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრივის ზომისა ღირს 3 მან. ნაშუადღევის 4 საათის შემდეგ 4—მან.

გაზეთის კანცორა ღიაა დილით—9—3 საათამდე საღამოთი—5—7 საათამდე.

ფოსტის მისამართი: Тифлисъ. Московская ул. № 4, домъ Габаева. Почтовый ящикъ № 76.

რედაქტორ-გამომცემელი **სანდრო შანშიაშვილი.**

პირველი წელი | **პირველი წელი**

„საქართველო“-ს რედაქციის თანხმობით 1916 წლიდან სამ თვეში ერთხელ გამოვა

კაზმული და სამხატვრო კრებული

„მერანი“

კრებული წლიურ ხელის მომწერთათვის ღირს 4 მანეთი. ფასის გადახდა შეიძლება ნაწილ-ნაწილად: 1 მარტამდე 2 მანეთი, 1 თებათვემდე 2 მანეთი, ცალკე ნომერი ეღირება 1 მ. 30 კ. კრებულში მოთავსებული იქნება ჩვენი მწერლების რჩეული ნაწარმოებნი ცნობილ ქართველ მხატვრებისგან დასურათებული. შემოდგომის კრებული საგანგებოდ მიეძღვნება ჩვენი დიდებულის მგოსნის ნ. ბარათაშვილის ძვირფას ხსოვნას მის დაბადებიდან ასი წლის თავის აღსანიშნავად.

ხელის მოწერა მიიღება „საქართველოს“ რედაქციის კანტორაში, თბილისი, მოსკოვის ქუჩა № 4.

გაზეთ „საქართველო“-ს წლიურ ხელის მომწერთ კრებული „მ ე რ ა ნ ი“ უფასოდ დაურიგდებათ.

ეს ფასი ეღირება ხელის მოწერა

ეს ფასი ეღირება ხელის მოწერა

საგალანტერიო მაღაზია

ერ. ივ. ჭავჭანიძისა და ი. ი. გველესიანისა

იმყოფება შუა ბაზარში, მანთაშევის ქარვასლაში.

იშოვება ყოველგვარი საგალანტერიო საუკეთესო საქონელი:

ჩულქეულობა, ქოლგები და სხვა ახალ მოდის საქონელი

(101—წ.)

ფეშის საწყობი

ნიკოლოზ იოს. ჭრელაშვილისა

ანდრიას ქუჩა, № 87. საუკეთესო ღირსების შეშა

ყველასთვის ხელმისაწვდენ ფასში

საკუთარი ტყიდან

საწყობს აქვს გადამზიდავი ურმები და კისრულობს შინ მიტანასაც

(103—წ.)

საუკეთესო კახური

ღვინის საწყობი

ადამ ზურაბის ძის ბერელაშვილისა

მოთავსებულია მიხეილის ქუჩაზე № 5. საკუთარი სახლი.

(102—წ.)

ისადილეთ გემრიელად!

ძველ სემინარიის შენოგაში სასტუმრო

„ოსტერია“

უმასპინძლდება გემრიელ სადილებით და ვახშმებით

სამზარეულო ყოველ ჟამს ამზადებს **ევროპიულ** და **კავკასიურ**

სადილ ვახშმებს

მწვადები ყოველგვარი. საციცი, ხარშო იმერული

საუცხოოდ და სუფთად მორთული **კაბინეტები**

გილიარდები, ნარდი

პატივისცემით { **ი. ს. აბაშიძე** / **ვ. ა. თოფურიძე**

(წ.—)

ივახშმეთ გემრიელად!

ისადილეთ გემრიელად!

ივახშმეთ გემრიელად!

სახალხო სახლში

21 თებერვალს 1916 წ. ელ. ჩერძეზიშვილის მონაწილეობით

წარმოდგენილი იქნება

I

ბაიყუში

ფარსი 2 მოქმ. ავ. ცაგარლისა

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნი მარგველაშვილი, ბ-ნნი ნ. გოცირიძე, გ. იშხნელი, გ. ჯაბაური, რამაზაშვილი და სხვანი.

II

საპოლიცერტო განყოფილება

მონაწილეობენ ქ-ნი ვერა ჯავჯანაშვილი; ბ-ნნი ვ. დიდმელაშვილი, გ. ჩუბინაშვილი, ს. ძმისტარაშვილი, ვახ. ჯაბადარი და სხვანი.

დასასრულ გაიმართება ცეკვა.

დასაწყისი შუადღას 12 საათზე. ფასი 40 კ.-დან 2 მანეთამდე.

გამგე **კნ. ჯავახიშვილი.** ადმინისტრატორი **გიორგი ჩუბინაშვილი**

ბილეთები იყიდება საჩაიე „ძმურს ნუგეშში“

(5—42—2)

კვირას, 14 თებერვალს

სახაზინო თეატრში

იმართება

ფიო მღვიმელის

სადღესასწაულო დილა

(—უ.—)

„ახალი კლუბი“

ერთი კვირის პროგრამა 8—14 **თებერვალამ**

ოთხშაბათი—სინემატოგრაფი, სეანსის შემდეგ დაუკრავს სიმებ. ორკესტრი.

ხუთშაბათი—ქართული წარმოდგენა—სპეკტაკლის შემდეგ დაუკრავს სამხედრო ორკესტრი. სპეკტ. შესვლა უფასოა.

პარასკევი—სინემატოგრაფი, სეანსის შემდეგ დაუკრავს სიმებ. ორკესტრი.

შაბათი—ოპერეტკა—ქართულ ენაზე, ოპერეტკაზე შესვლა უფასოა.

კვირა—კონცერტი მომღერალთა გუნდის მიერ, მიხეილ კავსაძის ლოტბარობით, დაწვრილებით პროგრამაში.

დასაწყისი: კონცერტებისა საღ. 9 საათ., სპეკტაკლისა, ოპერეტკების და სინემატოგრაფისა საღ. 8 საათზე.

კლუბში შესასვლელი ფასი ჩვეულებრივია, საოჯახო საღამოს შესასვლელი ფასი მამაკაცისა 1--05 კ., მანდილოსნები და სტუდენტები (ფორმაში) 55 კ.

(6—51—2)

სახალხო სახლი

კვირას, 14 თებერვალს

დღის 1 საათზე გაიმართება

I **ლ ე ქ ც ი ა**

შრომის მოციქული—პოეტი იოსებ დავითაშვილი

წაიკითხავს **იოსებ იმედაშვილი.**

II

უაჩალი კაპო გოლეტიაშვილი

დრამატ. პოემა ილია ჭავჭავაძისა.

III

სცენები, ლექსები და სიმღერები

ადგილების ფასი 10 კ. 60კ.-მდე.

დაწვრილებით იხილეთ აფიშებში.

(3—51—1)

დოქტორი მედიცინისა

მოსე ანთიმოსის მე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და **ქირურგიულ სნეულებიან** ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე საღამოს 5—7 საათ. ოლღას ქუჩა, № 3, სახლი მელიქ-აზარიანცისა.

ექიმი

გ. დ. წინამძღვრიშვილი

ყ. ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტისა სამედიცინო ინსტიტუტის კლინიკებისა გადმოვიდა თბილისში და იღებს **შინაგან სნეულებიან** ავადმყოფებს: გულისა, ფილტვებისა და სისხლის სნეულელებიანს სპეციალურად. საღამოს 5—7 საათამდე, მიხეილის ქ. № 36, მეორე სართული.

გოლოვინის პრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა

ახალი აფთიაქი

პროვიზორის ახვლედიანისა

ექიმი-დოსტაქარი

გ. მ. მუხაძე

იღებს ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათ. მისამართი: კუთხე კიროჩნი და დიდი მთავრის ქუჩისა, სახლი სვანიშვილისა; შესავალი დიდი მთავრის ქუჩიდან № 67 ოფიცერთა ეკონომიური საზოგადოების შენობის პირდაპირ. ტელეფონი № 5—77.

კბილის ექიმმა

მამულაიშვილმა

(ხოდნევისამ)

განაახლა ავადმყოფების მიღება დილის 9—3 საათ. ყოველდღე, გარდა კვირა დღისა.

ოლღას ქუჩა, № 22.

კბილის ექიმი

ნინო რცხილაძე

იღებს ავადმყოფებს დილით 9—2 ს. და საღ. 5—7 საათ. **ყაზბეგის ქუჩა 14 და კირპიჩნი შესახვევის 21.**

ომის ამბები

ომის დეპეშები

9 თებერვალი.

უმაღლეს მთავარ სარდლის შტაბისა

პეტროგრადი. დასავლეთის ასპარეზი. დვინსკთან შლოსბერგის მახლობლად რუსთა არტილერიამ დაუშინა გერმანელთა მუშებს. გერმანელები გაიქცნენ. ილლუქსტთან რუსებმა ააფეთქეს გერმანელთა ხუთი ბლოკჰაუზი, რაიც სწრაფად დაჭერილ იქმნა. ორის გამო ფრიად მკვირცხლი ბრძოლა მოხდა, მაგრამ საბოლოოდ ესენიც დაინარჩუნეს რუსებმა. 6 თებერვალს, საღამოს 11 საათზე, რუსებმა სადგურ ბუჩაჩის თავზე რამდენიმე ათეული ყუმბარა ჩამოაგდეს. ერთი ყუმბარა ხუთფუთიანი იყო, მისმა აფეთქებამ ცეცხლი გააჩინა. სადგურ მანსტერისკოზეც ჩამოაგდეს ათი ორ-ორფუთიანი ყუმბარა. 5 ხუთ ფუთიანი და მთელი ყუთი ისრებისა. დნესტრზე უსეჩქოსთან რუსებმა არ მოუშვეს თხრილებისკენ წამოსული ავსტრიელები.

შავი ზღვა. რუსთა ნაღმოსნებმა ანატოლიის ნაპირებთან მოსპეს 13 იალქნიანი ხომალდი.

კავკასიის ასპარეზი. ზღვის ნაპირებზე რუსის რაზმებმა გარეკეს ოსმალები მდ. ვიცესუს რაიონიდან ბეიუკ-დერეს იქით აზრუმის იქით დევნის დროს რუსებმა კიდევ რამდენიმე ასი ასკერი წამოიყვანეს ტყვედ. ერთ ადგილას კაზაკები წააწყდნენ ოსმალთა ქვეითთა **ჯაჭვს ბოლოს ბოლოს, დაამარცხეს, ოა რაიონში რეგულიარულ ჯარებთან მოუხდათ ბრძოლა, მაგრამ აქაც რუსებმა გაიმარჯვეს, რამდენიმე ტყვე წამოიყვანეს.**

პარიზი, 8 თებ. მთელს ფრონტზე სუსტი საარტილერიო სროლაა. მხოლოდ ვერდენის გასწვრივაა გახურებული სროლა. არტუაში „140“ ჩრდილოეთით გერმანელები ორჯერ წამოვიდენ იერიშით, მაგრამ ორჯერვე მოგერეულ იქმნენ. ჩვენმა 5 ჰაეროპლანმა გაითარეშა მარტენ კურის ციხე დარბაზისაკენ, შემდეგ დიეზის სამხრეთ-აღმოსავლეთით. გერმანელთა მფრინავებმა რამდენიმე ყუმბარა ჩამოაგდეს ლიუნევილის თავზე, დომბალეს თავზე და ნანსში. ყუმბარებს დიდი ჩიანი არ მიუყენებიათ.

ათინა, 7 თებ. ყველა რეზერვებს, რაც სტამბულთან ჰყავდათ და ეგვიპტისაკენ გასამგზავრებლად ამზადებდნენ, ახლა აზრუმისაკენ ისტუმრებენ.

სტოკჰოლმი, 8 თებ. შვეციის ფაბრიკებმა ქაღალდი 30% გააძვირეს. დღიდან ომის გამოცხადებისა გაძვირებული იყო 60 პროცენტით, მაშასადამე, ეხლა 90 პროცენტით მეტი ღირს, ვიდრე ჩვეულებრივ იყო.

კოპენჰაგენი, 8 თებ. კოპენჰაგენიდან დინელთა ორი გემი გაემართა სიამისკენ. ლიეერპულთან ორივე დაჭერილ იქმნენ გერმანელების მიერ. დატყვევებული გემები სვინემიუნდში მიიყვანეს.

რომი, 8 თებერვალი. ჟურნალ-გაზეთები ფრიად აღელვებულნი არიან იმის გამო, რომ საბერძნეთის პარლამენტში დეპუტატმა სოკოლისომ სიტყვა წარმოსთქვა, რითაც იტალიელებს შეურაცხყოფა მიაყენა იმის შესახებ, რომ მათ კუნძულ კორფუზე 50 შეიარაღებული კაცი გადასხეს. დაბეჯითებით მოითხოვენ ინციდენტის გარდაწყვეტას.

ბუქარესტი, 8 თებერვალი. სტამბოლიდან იუწყებიან, ენვერ-ფაშა და ლიმან ფონ-სანდერსი ანატოლიის რკინის გზით სივასისკენ გაემართნენ, რათა რუსებს ხელი შეუშალონ აქეთ ლაშქრობაშიო.

ლონდონი, 7 თებერვალი. გერმანელთა ორი ბიპლანი თავს დაესხა ლოვესტოვატს, 7 ყუმბარა ჩამოაგდო და სწრაფად მიიმალნენ, რადგანაც მეტად მაღლა ფრინავდნენ. მსხვერპლი არ ყოფილა. დაინგრა რესტორანი და ერთი სახლი. ჩვენი მფრინავნი დაევნენ, მაგრამ მათს კვალსაც ვერ მიაგნეს. მათმავე ბიპლანებმა ყუმბარები დაუშინეს კიკტიშინს, მეორემ ვალმერის თავზე 6 ყუმბარა ჩამოაგდო, რითაც სახლის სახურავები დანგრეულ იქმნა. ერთი ყუმბარა ეკლესიის გვერდით ჩამოვარდა, მეორე ზღვის ნაპირას, არიან დაჭრილ-დახოცილნი. დუვრიდან ჩვენი მფრინავნი გამოეკიდნენ, მაგრამ ვერას გახდნენ.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

კორფუს კუნძულიდან ავსტრიელი კონსული გამოიპარა და თან დიდმნიშვნელოვანი საბუთის ქაღალდები წამოიღო.

—

სათათბიროს სხდომაზე პრემიერ-მინისტრი შტიურმერი დეკლარაციას წაიკითხავს და განსაკუთრებით აღნიშნავს მთავრობისა და სათათბიროს დაახლოების საჭიროებას.

რეპინგტონის აზრი.

ინგლისურ გაზეთში „Times“-ში დაბეჭდილია ფრიად საინტერესო წერილი პოლკოვნიკ რეპინგტონისა. სხვათა შორის აი რას ამბობს იგი: „ჩვენ, მოკავშირეებმა ოცნებით თავი არ უნდა მოვიტყუოთ, ვითომც ასე ადვილი საქმე იყოს გერმანელთა ფრონტის გარღვევა. აბა როგორ შეიძლება მათი ფრონტის გარღვევა, როდესაც ფეხის გადადგმაზე თვითოეული ხელის გული სიმაგრედ აქვთ გარდაქცეული და ობესის მწვერვალს მოჰკიდია ადგილი? ყველა ეს ისეთი საზღაპრო სიმაგრეებია, რომ მისვლაც კი ოცნებად უნდა ჩაითვალოს. ფრონტის გარღვევა ჩვენთვის საზარალო იქნება, იგი ვნების მეტს არას მოგვიტანს. თუნდაც მოვახერხოთ და ერთი პირი გავარღვიოთ, კერძო გამარჯვებას მივაღწიოთ, როგორც ამას მივაღწიეთ ენკენისთვეში, მაინც უკმაყოფილონი დავრჩებით, რადგანაც სასურველ მიზანს ვერ მივაღწევდით, და აკი ვერც მივაღწიეთ. ჩვენი ცხენოსანი ჯარები მეორე გაუვალ ზღუდეს წააწყდნენ და იძულებული გახდნენ შეჩერებულიყვნენ. ეს დიდი ბედნიერება იყო, რომ წინ ვეღარ წავიწიეთ, თორემ ისეთს ადგილას ამოვყოფდით თავს, სადაც ტყვიის მფრქვეველები ერთიანად ამოგვწყვეტდნენ. მაშასადამე, ეს გეგმა ფრიად სახიფათოა და მასზე მხოლოდ ოცნებით რომ დავკმაყოფილდეთ, უმჯობესი იქნება. მეორე რასაც უნდა ვერიდოთ მოკავშირენი, გახლავთ ის, რომ ცალ-ცალკე ვიბრძვით და ამით გერმანელებს საშუალებას ვაძლევთ დაგვამარცხონ. სადაც უნდა ამოვიღოთ ცალ-ცალკე ხმა, იქ იგი საკმაო ძალას დაგვახვედრებს და დაგვამარცხებს კიდეც. ამაში ხელს უწყობს მათი საოცრად კარგად მოწყობილი რკინის გზა. თუ კი ოპერაცია 48 საათს გაგრძელდა, მაშველ ჯარებს თავს მოუყრიან, როგორც ეს გამოიყენეს შამპანში, სადაც ას ბათალიონს სულ მცირე ხნის განმავლობაში 200 ბათალიონი დაუყენეს და შეაჩერეს კიდეც ჩვენი წინმსვლელობა. თქმა არ უნდა, ამჟამად ჩვენ იმდენი ძალღონე არ შეგვწევს, რომ ყველა ფრონტზე ერთბაშად ამოვიღოთ ხმა, მაგრამ ამას უნდა ვეცადოთ, რომ ყველამ ერთბაშად ყოველმხრიდან მივიტანოთ იერიში. თუ პირველი ხაზი გავარღვიეთ და დიდ ზარბაზნებს საშუალება მივეცით ამოქმედებისა, უეჭველია, გავიმარჯვებთ.

ვილჰელმის მუქარა.

ვილჰელმს შეუთვლია მეფე ფერდინანდისთვის: „თუ რუმინეთს არ სურს დაინახოს ბელგეთის ბედი, მაშინ იქნებ მახლობელ დობილს გადაავლოს თვალი, სერბეთს, თუ რა ამაოდ ჩაუარა ამ საცოდავს თავის ოცნებამ. არ მოისურვებს და ჩვენ გერმანელები, ავსტრიელები, ბულგარები და ოსმალები იმდენ ჯარებს მივაყრით, რომ ხელად დუნას გადავლახავთ, ხოლო აქედან ხომ სულ რაღაც 60 ვერსია

ბუქარესტამდე, ქვას ქვაზე აღარ დავაყენებთო“. რუმინეთისთვის მართლაც თავსამტვრევი საკითხი დადგა. 18 ივლის ნეიტრალობის შემდეგ იძულებულია ხმა ამოიღოს და გარდამწყვეტი პასუხი გასცეს მებრძოლ მხარეებს.

გინადგურებულ სერბეთში.

„Jour. des Bal“-ში მთელი ცნობებია განადგურებულ სერბეთის შესახებ. იგიო, ამბობს გაზეთი, ნანგრევების ხროვაა. გერმანელებს მცირე წლოვანნი მიჰყავთ გერმანეთში, უეჭველია, მათ გასაგერმანელებლად. სერბეთი ვასალურ დამოკიდებულებაშია. იგი საპრეფექტოებად დაჰყავეს. ყოველგან ბულგარებს აყენებენ პრეფექტებად. სულ 15 საპრეფექტოა. თვითეულ მათგანს სწავლა-განათლება სახელმწიფო მმართველობისა მიუღია ბრიუსელის უნივერსიტეტში, რომელიც დაარსებულია ელიზე რეკლიუსი და გილომ დე-გრეფის მიერ.

ბლოკადის გაძლიერება.

„Dailu Teleq“-ი სწერს, ინგლისმა უსათუოდ ბლოკადა უნდა გააძლიეროს, თუ არა და დღევანდელი განსაზღვრული სახით სწარმოებს და ინგლისელებს სასაცილო მდგომარეობაში გვაგდებს, ვინაიდან გერმანელები მაინც თავისუფლად ახერხებენ ყველა იმის შეტანას, რაც კი სჭირიათო.

ვილჰელმის დღესასწაული ვარშავაში

ვილჰელმის დაბადების დღეს ვარშავაში ყველა ოფიციალი დაწესებულება მორთული იყო დროშებით და საღღესასწაულო პარაკლისები გადაიხადეს. ზეიმის დროს ვარშავის გენერალ-გუბერნატორს ფონ-ბეზელერს სიტყვა წარმოუთქვია. მისი აზრით, ომი არც ისე მალე გათავდება, როგორც ჰფიქრობენ. „ჩვენი გეგმა თან და თან ფართო ხასიათს იღებს. აგერ გერმანელი აფიცრები ხელმძღვანელობენ მესოპოტამიაში სამხედრო მოქმედებას. ჩვენ კი ბრძოლის დიად მიზნების განსახორციელებლად. უმთავრესი ისაა, რომ შევქმნათ ერთი ვაჭრობა და რომ ქვეყნიერებას მიეცეს საშუალება სულიერი თავისუფლებისაო.

კრეისერი „არეტუზა“

ინგლისელთა სუბუქი კრეისერი „არეტუზა“ ინგლისის აღმოსავლეთის ნაპი[illegible] იყო, ჩაუშვეს 1913 წელს და ბრძოლაში ჩაება ომის გამოცხადებიდანვე. წყალწვა ამ კრეისერისა უდრიდა 3,560 ტონას, საათში 50 ვერსზე მეტს გადიოდა, შეიარაღებული იყო 8 ზარბაზნით, (2 ექვს დიუმიანი იყო აქედან, ხოლო ექვსი — ოთხ-ოთხდიუმიანი), ჰქონდა 4 ორპირი სანაღმო აპარატი. 400 კაცი ახლდა თან.

ავსტრიის ფლოტის ზარალი

„Italia Maritim“-ის ანგარიშით ავსტრიის ფლოტს დღიდან ომის გამოცხადებისა დაჰღუპვია 2 კრეისერი, 5 კონტრნაღმოსანი, 2 ნაღმოსანი და 5 წყალქვეშა ნავი.

გრძოლის ველზე

გასულ დღე და ღამის განმავლობაში არაფერი თვალსაჩინო არ მომხდარა რუსეთ-გერმანეთის ფრონტზე.

კავკასიის ბრძოლის პირზე ზღვის პირა რაიონში რუსებმა ოსმალები განდევნეს მდ. ვიცე-სუს რაიონიდან და მდ. ბეუქ-დერეს გადაღმა გადარეკეს. აზრუმის მიმართულებით რუსები განაგრძნობენ მოპირდაპირის დევნას. დაატყვევეს კიდევ რამდენიმე ასი ოსმალო ჯარისკაცი. ხნისის რაიონში რუსების ცხენოსანთა რაზმმა იერიში მიიტანა ოსმალთა ქვეითა ჯარზე და ოსმალთა ცხენოსანთა რაზმზე. ბრძოლის ასპარეზზე ოსმალებმა დასტოვეს კაიძალი მოკლული. სპარსეთის შესახებ დეპეშას არავითარი ცნობა არ მოუტანია.

მეგრი.

თბილისი, 10 თებერვალი

ეკლესიის გარშემო

პეტროგრადიდან საყურადღებო ცნობები მოდის საეკლესიო საკითხების შესახებ. როგორც 1905 წელში დღესაც გამოცოცხლება დაეტყო სასულიერო უწყებას. აღსანიშნავია, როგორც კი რუსეთში წამოდგება საეკკლესიო საკითხი და გამოჩნდებიან პატიოსანი მუშაკნი თუ მკვლევარნი, რომელნიც დაინტერესებულნი არიან ეკლესიის განწმენდაში და მის კანონიურ გზაზედ დაყენებაში,—მაშინვე იბადება საკითხი თვით საქართველოს ეკლესიის კანონიური უფლების აღდგენის შესახებ. ამ ჟამად ეს საკითხი მით უფრო საგულისხმიეროა, რომ იგი თითქო გამოდის თეორიულ მსჯელობის ფარგლებიდან და პრაკტიკულ გზაზედ დგება . საქმეს ხელს კიდებს ყოვლად უსამღვდელოესი პიტირიმი, ეკლესიის ბედის უმაღლესი გამგე და დიდის უფლებით აღჭურვილი ადამიანი. უნდა აღინიშნოს ის ფაქტიც, რომ ბ-მა ნ. დურნოვომ, რომელიც მუდმივი ქომაგი იყო და არის საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიისა, უარი სთქვა რაღაც მიზეზით უწმინდეს სინოდში მაღალ თანამდებობის მიღებაზე, რითაც ივერიის ეკლესიის საკითხს [illegible] ამ მადა არც ნამეტნავად ჩვენს სამღვდელოებას არ უნდა ავიწყდებოდეს, რომ რუსეთის მაღალ საეკლესიო უწყებაში თუნდაც სულ ჩვენმა „მომხრეებმა“ მოიყარონ თავი,—ქართული ეკლესიის საქმე სათანადო სახეს ვერ მიიღებს, თუ **ადგილობრივი** ძალები ენერგიულად არ ჩაებნენ ამ საქმეში. გარეშეთა დახმარებას იმდენად ექნება მნიშვნელობა და შედეგი, რამდენადაც იგი იქნება დაყრდნობილი ადგილობრივ ძალთა მკვიდრ ორგანიზაციაზედ. ყოვლად უსამღვდელოესი პიტირიმიც, აქ ყოფნის დროს, სულ იმას იმეორებდა: თუ გინდათ ჩემმა შრომამ და სურვილმა მუქთად არ ჩაიაროს—**თქვენ** უნდა გამიწიოთ დახმარებაო. და დღეს ივერიის ეკლესიის საკითხი პეტროგრადის მაღალ სფეროებში წამოყენებულია, ჩვენ განსაკუთრებული მხნეობა და მუშაობა გვმართებს. ქართველი საზოგადოება მთელის არსებით უნდა შეეცადოს ივერიის ეკლესიის თვითარსებობის მოპოებას. ამ საქმეში დაინტერესებულია არა მარტო სამღვდელოება, არა მარტო ესა თუ ის წოდება, არამედ მთელი ქართველი ერი, რომელსაც სწყურია თავისი ეროვნული ეკლესია აღდგენილი იხილოს, რომ განამტკიცოს ის რელიგიური სული, რომელმაც ოცი საუკუნის განმავლობაში შეუნახა ეროვნული ძალა და კულტურა.

ამ ზრახვათა და მისწრაფებათა გამოხატვა, მათი უფლებრივ ფორმაში ჩამოყალიბება უპირველესად სამღვდელოებამ უნდა თავს იდვას; მათ უნდა გვერდში ამოუდგეს მთელი ქართველი საზოგადოება. თავად-აზნაურობაც, რომელიც დღეს რუსეთში უფლება-უპირატესობით აღჭურვილს გავლენიან ინსტიტუტს წარმოადგენს, პირველმა უნდა მხარი დაუჭიროს ჩვენს სამღვდელოებას და მასთან ერთად გამოვიდეს ივერიის ეკლესიის კანონიურ უფლების დასაცავად, როგორც სიტყვით და წერილობით, ისე დეპუტაციის გაგზავნით იმ მღვდელმთავართან, რომელმაც დღეს იკისრა გამოსარჩლება უფლება დარღვეულ ეკლესიისა.

ახალი ამბავი

◆ მცხეთის საეპისკოპოსოს აღდგენა. არქიეპლმა პლატონმა უწმ. სინოდის წინაშე შუამდგომლობა აღძრა მცხეთის საეპისკოპოსო კათედრის აღდგენის შესახებ.

◆ საკვებავ-სასურსათო საკითხი. გუშინ, ცხრა თებერვალს, საგანგებო სხდომა იყო დანიშნული საგუბერნიო საკვებ-სასურსათო კომისიისა, თბილისით. კრებამ განიხილა მოწერილობა სამხედრო მიმოსვლათა უფროსის. უფროსი ატყობინებდა კომისიას, რომ ქ. თბილისისათვის და მის გუბერნიისთვის გადაწყვეტილია საქონლის მატარებელთა რიცხვი განახევრდეს: ვინაიდან ეს გარემოება სასურსათო საქმეს ძლიერ გაამწვავებს, უფროსის აზრით, საჭიროა დაარსდეს პირველ მოთხოვნილებათა სანოვაგის საწყობები, სადაც საკმაო სურსათი უნდა მოგროვდეს. უფროსისავე აზრით, ვინაიდან ქალაქმა დღემდე არსებულ ნორმალურ პირობებში ვერ მოაწესრიგა ამ სანოვაგის მიღების საკითხი და თადარიგი ვერ დაიჭირა, ამის გამო საჭიროა პეტროგრადის მსგავსად რამდენიმე ხნით შესწყდეს. სამგზავრო მატარებელთა მიმოსვლა ბაქომდის მაინც.

◆ უმაღლესი ბრძანებით იმ ყმაწვილ კაცთ, რომელთაც სამხედრო ბეგარა არა აქვთ მოსახდელი 1918 წელს და უმაღლესსა და საშუალო სასწავლებელში სწავლობენ, პირველ მარტამდე ვადა გადაუდეს.

◆ სალიტერატურო და სამუსიკო საღამო. ორშაბათს, 15 ამა თვეს არტისტიულ საზოგადოების დარბაზში გაიმართება სალიტერატურო და სამუსიკო საღამო, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ თბილისის ცნობილი მსახიობნი. ბოლოს გაიმართება ცეკვა. მოცეკვავენი გამოწყობილი იქნებიან ეროვნულ ტანთსაცმელებში. დარბაზი მორთული იქნება პორტრეტებით და ყვავილებით. წმინდა შემოსავალი საღამოსი მოხმარდება სახალხო უნივერსიტეტთა საზოგადოების დაწესებულებას.

◆ შიო მღვიმელის საღამო. მიღებულ ცნობების მიხედვით, ბაქოს ქართველობას გადაუწყვეტია ამ მოკლე ხანში გამართოს შიო მღვიმელის მოღვაწეობის აღსანიშნავად საღამო, რომელზედაც თბილისიდანაც აპირობენ ცნობილ მსახიობთა მიწვევას.

◆ მ. ა. დუმბაძის საქმე. ბ-ნი მ. დუმბაძე იყო თბილისის მე-8 ნაწილის ბოქაულად. მთავრობამ ის თანამდებობიდან გადააყენა და მის შესახებ გამოძიება დანიშნა. ბ-ნი დუმბაძე უდანაშაულო აღმოჩნდა, სასებით გამართლდა მთავრობის წინაშე და იმას ეხლა ბოქაულის თანამდებობაზე ნიშნავენ ბაქოში.

◆ თბილისში დაბრუნდა ბოტანიკურ ბაღის გამგე ა. ხ. როლლოვი, რომელიც ბაქოს გუბერნიაში სამხედრო ტყვეების მიერ მცენარეულობის დარგვას ჰხელმძღვანელობდა ნარგვენის კუნძულზე.

◆ მეფის ნაცვლის დიდ მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის განკარგულებით, ქუთაისის გუბერნიის მაზრის უფროსებს დაევალათ, დაუყოვნებლივ წარმოადგინონ ცნობები იმ საურმე და საფოსტო გზებისა რომელნიც შეკეთებას საჭიროებენ.

◆ ჰუშკინის სამკითხველოში იანვარს [illegible] 3979 მკითხველი. წაუღიათ 1352 წიგნი. ხელის მოწერა ყოფილა 1714.

◆ შრომის ბირჟაში წარსულ იანვარს 381 სულს მიუმართავს ადგილის საშოვნელად მათ შორის 178 კაცსა და 203 ქალს, 176 რუსს, 76 ქართველს 46 ოსს, 33 პოლონელს, 28 სომეხს, 12 გერმანელს და 10 მაჰმადიანს.

◆ ზუბალოვის სამკითხველოში იანვარში ყოფილა 1498 მკითხველი. წაუღიათ წიგნები 11,119. ხელის მოსწერი ყოფილა 1767.

◆ აკაკის ანდერძი. თბილისში ჩამოვიდა აკაკის ნების ამსრულებელი ბ-ნი კ. აბდუშელიშვილი და წერა-კითხვის საზოგადოების მთავარ გამგეობას შეეკითხა, ჩაიბარებს თუ არა საზოგადოება აკაკის მიერ ნაანდერძევ სხვიტორის მამულსაო.

◆ საოლქო სასამართლოს სესია გაემგზავრა გორში. საქმეებს 14 თებერვლამდე გაარჩევენ.

◆ სომეხთა სასოფლო სამეუდნეო საზოგადოებას 5.000 მანეთი შესწირა პეტროგრადში მცხოვრებ სომეხთა საეკლესიო საბჭომ.

◆ ახალი ტალღა გადმოხვეწილთა. სომეხთა სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების გამგეობას ატყობინებს ალაშქერთიდან საზოგადოების რწმუნებული ბ-ნი აბოვიანცი, რომ მუშიდან და იმის ახლო-მახლო ადგილებიდან 300-მდე გამოქცეული სომეხი მოვიდა ალაშქერთშიო.

◆ დამშეულთა დახმარება. ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარმა გამგეობამ 2,000 მანეთი გაუგზავნა საზოგადოების ახალციხის განყოფილებას გადმოხვეწილ ქართველ მაჰმადიანთათვის საკვების შესაძენად. აღნიშნულ გადმოხვეწილებს, როგორც ახალციხის მაზრის უფროსი ატყობინებს საზოგადოების მთავარ გამგეობას, სახელმწიფო ულუფა არ ეძლევათ.

◆ წერა-კითხვის საზოგადოების სკოლათა მეთვალყურე ბ-ნ გრ. ბურჭულაძე კახეთს გაემგზავრა საზოგადოების სკოლების დასათვალიერებლად და ზაქათალაში ახალი პირველ დაწყებითი სკოლისათვის ადგილის ასარჩევად.

◆ ქალაქის ლომბარდის ოპერაციები თანდათან ფართოვდება. ლომბარდს ამ ჟამად 300.000 მან. აქვს საწარმოებლად, მაგრამ კიდევ არ ჰყოფნის, რადგან დიდია მოთხოვნილება.

◆ დაბრუნება თბილისს. მიწადმოქმედების დეპარტამენტის რწმუნებული კ. ი. შაშკოვსკი, რომელსაც თბილისისათვის ბაქოში 120 ათასი ფუთი შაქარი უყიდნია.

◆ მიმოსვლა პეტროგრად-მოსკოვ შუა. 10 ამა თვიდან 16 თებერვლამდე სამგზავრო მატარებელთა მიმოსვლა ისპობა. თბილისიდანაც უკანასკნელი სამგზავრო მატარებელი პეტროგრადში გავიდა 6 თებერვალს.

[illegible] დღეს 10 თებერვალს მიწათმოქმედების დეპარტამენტის რწმუნებულის სადგომში დანიშნულია სხდომა კავკასიის სამკურნალო მცენარეულობათა გამოყენების და მის კულტურის განვითარების საკითხთა განსახილველად. კრებაზე მიწვეულნი არიან წარმომადგენელნი ქართულ სამეურნეო საზოგადოებასაც.

◆ აბაშელის ავადმყოფობა. ორი კვირა იქნება, რაც აზალგაზდა პოეტი აბაშელი ავად გახდა და ლოგინში წევს. გაუმჯობესება ჯერ არ ეტყობა მას და ამასთანავე ერთობ ხელმოკლედაც არის. ბ-ნმა გიგო დიასამიძემ მგოსნის ავადმყოფობა პირადათ აცნობა [illegible] ავადაზნაურთა მარშალს [illegible] ეფუნ[illegible] და დახმარება სთხოვა თავად-აზნაურთა თანხიდან. თავადმა აფხაზმა დახმარება აღუთქვა. ამასთანავე გავიგეთ, რომ ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარი გამგეობაც აპირებს დახმარების აღმოჩენასო.

◆ მომხმარებელ საზოგადოების „მერნე“-ს ახალმა გამგეობამ აირჩია პრეზიდიუმი: თავმჯდომარედ არჩეულ იქმნა ი. ზედგინიძე, თავმჯ. ამხ. თ. ღლონტი, ხაზინადრად შ. ქარუმიძე, მდივნად ს. დადიანი.

◆ თბილისის გუბერნატორმა ნება დართო უმაღლეს ქალთა კურსების გამგეობას საარტისტო საზოგადოებაში 10 თებერვალს გამართოს საღამო.

◆ ახალი გამოცემა. თბილისის გუბერნატორმა ნება დართო.. ა. ა. მეტრეველს გამოსცეს ყოველ კვირეული ქართული ჟურნალი „პირველი ნაბიჯი“.

◆ პირველ ხარისხიან ჯარისკაცთა გაწვევა სამხედრო სამსახურში 12 თებერვალს მოთავდება.

◆ ტყვედ წაყვანილთა ბიურო გაიხსნა 9 თებერვალს სუდენი ქუჩაზე, № 40 ზუბალოვის თავშესაფართან.

◆ ბრალდებულის ამხანაგს. თბილისის ოლქის სასამართლოისას უთნელიშვილს კოლეჟსკი სოვეტნიკობა ებოძა.

◆ სასტუმრო „სევერ. ნომერა“-ში (№ 72) აღმოაჩინეს გვამი უეცრივ გარდაცვლილ მემთამადნე ე. პ. ნაუმალიუკანისა. გვამი მიხეილის საავადმყოფოს საანატომიო სადგურში გაგზავნეს.

◆ გადამდები ნნეულებანი. 9 თებერვალს, ქალაქის სავადმყოფოში იწვა: ქუნთრუშიანი 162, ხუნაგიანი 25, სახადიანი 30, ყვავილიანი 1, საოფლიანი 12, მუცელაიანი 1, წითელ ქარიანი 1 კაცი.

◆ სურსათი. 8 თებერვალს თბილისში შემოიტანეს რკინის გზით: ფქვილი 20 ვაგ., ქერი 1 ვაგ., ღვინო 3 ვაგ., შეშა 16 ვაგ., ქვანახშირი 4 ვაგ., ქაღალდი 1 ვაგ., ქატო 1 ვაგ.

◆ პოლიცმეისტერი და ქალაქის თვითმართველობა. როგორც ვიცით, ამას წინად ქალაქის მოურავმა ა. ი. ხა[illegible] ბატონ-გუბერნატორს აცნობა: პოლიცმეისტერი ზდანოვსკი თავისს ბრძანებაში ხშირად ეხება ქალაქის თვითმართველობის მოქმედებას, რის უფლება კანონით მას არ აქვს და ამიტომ აუკრძალეთ ასეთი უკანონო საქციელი. გუბერნატორმა აცნობა ბ-ნ მოურავს: თქვენი თხოვნა კანონიერად მიმაჩნია და პოლიცმეისტერს წინადადება მივეცი კვლავ აღარ გადაუხვიოს კანონს და ქალაქის თვითმართველობას აღარ შეეხოს თავის ოფიციალ განკარგულებაშიო. მაგრამ განვლო დრომ და პოლიცმეისტერი ისევ შეეხო ქალაქის თვითმართველობას თა-

ვაჟა-ფშაველა

(ნაწყვეტი 1909 წ. წაკითხული ლექციისა)

ყოველს მგოსანს ერთი იდუმალი ჟამი აქვს, როცა მას მუზა ეწვევა. ყოველს ხელოვანს ერთი ფარული ადგილი აქვს, საცა იგი მუზას ნახულობს. ეს ის ჟამია, როცა იგი მეორედ იშვის. ეს ის ადგილია, საცა იგი გარდაიქმნის. ამ ჟამს ელის იგი სიკვდილსა და ამ ადგილს ნატრობს იგი საფლავსა. ვაჟა-ფშაველასაც აქვს ასეთი ჟამი და ასეთი ადგილი. მისი პოეტური ჟამი მაშინ წარმოიშვა, როცა ბუნებამ პირველად აიხსნა თვალი. მისი მგოსნური ადგილი კლდის მკერდის ძირას გამოიჭრა, საცა ბუნებამ პირველად იხილა თავი. თვალის მომჭრელ ქალწულს წყალი მოსწყურდა და მთის წყაროს დაეყრდნო მხურვალე. ქალწულმა წყაროს სარკეში პირველად იხილა თავისი ლამაზი სახე და მის ტურფა ბაგეს ცისკროვანი ღიმილი დააკვდა. ეს ქალწული ვაჟას ზღაპრული მუზაა. ეს ღიმილი მისი მგოსნური სიტყვაა.

მთვარიან ღამეს, როცა გრძნეულ შუქთა ზეწარი სიზმრად ეფინება მიძინებულ ქვეყანას, ელის შეყვარებული მგოსანი სატრფოს ხილვას. და უკანასკნელიც მოვლინდება: იგი გამოდის შავის მღვიმით, მიაშურებს კლდის წყაროს, თავს უშვერს მის ნაჟურს, დაჰმღერის სამყაროს. და როცა ოდნავ დაიწყებს ნათებას, თითქო მთვარეულს დღის ცხადი თვალის ეშინიაო, ისევ შავს მღვიმეს შეეფარება. ათრთოლებული მგოსანი, ჯადოსანი სიმღერით ფრთა ასხმული, ფანდურს იღებს ხელში და ტკბილად ახმაურებს მოზღვავებულს გულისთქმას..

შემოქმედი შეცნობა ვაჟა-ფშაველასა მითოლოგიურია უთუოდ: მისი მაფრთოვანებელი ქალწულიც ხომ მითოსის თვალწარმტაცი ხატებაა! მგოსანი უსმენს ყოველს მოვლენას და ნახულობს მასში რაღაც ახლოსა და ნათესაურს, ხოლო რაღაც გვარ მისგან მოწყვეტილს და დაკარგულს. იგი ყურს უგდებს მთით მოხეთქილ ჩანჩქერს და უკანასკნელის ტიტველი ტანის ხმაური იწვევს მასში სულიერ განცდათა მოძახილს. მგოსნის შეცნობა ჰქმნის ბუნების მოვლენაში თავის სახეს და მით აპიროვნებს მას. მაგრამ, როგორ შეიძლება რისამე გაპიროვნება, თუ მას იმ თავითვე თავისი საკუთარი სახე არ აქვს?! დიახ, ყოველს მოვლენას საკუთარი სახე აქვს,—და როცა მგოსანი მასში თავის სახესა ჰქმნის, ეს მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ ბუნების მოვლენამ და მგოსანმა საიდუმლო შეხვედრის წამს ერთი მეორე იცნეს. აქ არის სათავე პანთეიზმისა,—და ვაჟა-ფშაველაც პანთეისტია უცილობელად.

მაგრამ როგორი? ბუნებამ, ამ ტურფა ქალწულმა, სარკეში ჩაიხედა და იგრძნო ოდენ უსრულობა თავისი ლამაზი სახისა: აქ გაჩნდა პირველად ნაღვლი შემოქმედისა. ბუნებამ სევდით მიიძინა—და სიზმრად ნახა თავისი სრული სახე: აქ პირველად იშვა პოეტური ინტუიცია. ბუნებამ გულისფეთქით გაიღვიძა და ამხილა მხიარულმა ლამაზი სიზმარი: აქ წარმოიშვა პირველად მხატვრული სახე. და სახე იგი გაიშალა, მითოსად, ზღაპრად, ლეგენდად... ადამიანის გენია გასცილდა ზერელე სინამდვილეს და თავბრუ-დამხვევი ოცნებით ნამდვილ სინამდვილეს ფრთა ჩამოაჭრა.. აი შემოქმედი ძალა, ნამდვილი ენტელექია მსოფლიო გენიისა!. ვაჟა-ფშაველას ნიჭი სწორედ ამ გენიის ალით არის ანთებული.. **იგი არ არის პანთეისტი ფიგურალურად: არა: იგი თავის პანთეისტობაში ნამდვილი მისტიკოსია..** ბუნება მისთვის ცოცხალი არსია, რომელიც ჰლამობს თავისს სრულობას.. **ლოგოსი—აი სათავე ვაჟას პოეტური გენიისა!!** ლოგოსის გარეშე მისი პოეტური სიტყვა მხოლოდ „ჭრელი სიტყვა“ იქნებოდა.. ამას ნათლად ამართლებს მისი პოემა „გველისმჭამელი“.. შევჩერდეთ ამ პოემაზე! ეს საჭიროა არა მარტო ვაჟა-ფშაველას ნიჭის დასახასიათებლად, არამედ კიდევ უფრო ქართველთა გენიის გასაცნობად,—რადგან „გველისმჭამელი“ ნამდვილი სხეულებაა ქართველთა სულიერი ენერგიისა, მისი საუკეთესო ნაყოფი..

რთულია და ღრმა ამა პოემის შემოქმედი არაკი. მთიელი მინდია დევებსა ჰყავთ ტყვედ წაყვანილი. და უხუთავს მას სულს დახშული მარტოობა. კლდეთა ნაპრალნი, საცა თავს აფარებენ თავისუფალნი და პირქუშნი არწივნი, ულრანი ტყენი, რომელთა ტევრებში უცნაურნი ზღაპარნი ხმაურდებიან, მდუმარე ჭალები, რომელთა მოქნილ ზოლებს ადამიანთა კაეშანი გადაუშლიათ,—ყოველი ეს, ახლო და ნათესავი, აგონდება მინდიას და სულს მისას იფლობს ნაღვლი გამოუთქმელი. იგი, ამაყ მთიებთა შვილი, თავისუფლებაშია შობილი,—და ვერ ურიგდება უბედური საშინელს მონობას. სასოწარკვეთილი გადასწყვეტს იგი თავის მოკვლას: იგემებს გველის ხორცს, რომლითაც დევნი იკვებებიან,—ჰგონია, მოიწამლება მით. მაგრამ დახეთ უცნაურობას: მინდია გარდაიქმნა სრულებით, შეიცვალა სულითა და სხეულით, იქცა გულთმისანი და სულთამხილავი. მაშინ მიუხვდება იგი თავის ტყვეობის საიდუმლოს, ამსხვრევს ბორკილებს მონობისას,—და თავისუფალი ევლინება სამშობლოს..

ასე იწყება ეს მშვენიერი ლეგენდა.. ყოველს არსს აქვს თავისი ენა; ადამიანს—ადამიანური. მინდიას კი ესმის სიტყვა ყოველისა, იგი მეტყველებს მსოფლიოს ენით. იგი სულთამხილავია—და სწვდება ყოველს საიდუმლოს ქვეყნისას; იგი გულთმისანია—და არ ეპარება მას არც ერთი ნარნარი განცდა ადამიანის სულისა. მისთვის მისაწდომია ყოველი: ფოთოლთა შრიალიც და ტყეთა დუმილიც, ჭალათა ფიქრიც და ჩანჩქერის ხმაურიც, მისთვის არ არსებობს „პირ-უტყვი“: პირიქით, ყოველი არსი მისთვის მეტყველია ნამდვილი. და მის შემოქმედს წარმოდგენაში მსოფლიო იშლება როგორც ცოცხალი მთლიანი სხეული, საცა ყოველი ნაწილი ავსილია თავის აზრით, საცა ყოველს მონადას აქვს საკუთარი ენა. გენიალური უბრალოებით ხატავს მგოსანი სურათს ასეთი სულთამხილაობისას.. მინდია ხევსურებშია: განზე იყურება, რაღაცას უცქერს, სახე დაღვრემილი აქვს.. რა დაგემართა? ეკითხებიან...

„აგერ იმ ჩიტებს ყურს ვუგდებ,
თითით უჩვენა ჩიტებზე,—
ორნი ფრთებ ჩამოშვებულნი
იფნის ქვეშ ისხდნენ სიპებზე;
ერთი მათგანი უამბობს
სიკვდილის ამბავს შვილებზე;
მარცხნით მჯდომარე დედაა,
მარჯვნისკენ ამბის მთხრობელი,
თქვენს მტერს, რომ გულმოკლულადა
შვილებსა სტირის მშობელი...
სულ განაბულნი ხევსურნი ჩიტებს
უცქერენ. ამ დროს ერთი ჩიტი სიპიდან დაბლა ვარდება და სულს განუტევებს. უთუოდ ედაა,—იელვებს აზრი...

ვინ არის მინდია? მსოფლიოს უთუოდ ეტყობა ავადური ტეხილი. ყოველი ნაწილი ქვეყანისა ილტვის ყოფადოს თავის თავი გარე და წინააღმდეგ ყოველისა. ხოლო არც ერთს ნაწილს ქვეყანისას არ ძალუძს სრულიად გამოეყოს ყველა სხვა ნაწილებს და დამთავრდეს თავისს განცალკევებულს კერძოობაში. აქედან: შუღლი, გაუგებრობა, მონობა, გახრწნილობა. რელიგიის შემოქმედი საქმეა აღადგინოს მსოფლიოს ნაწილთა შორის სიყვარულის ქსოვილი შინა-მხრით და თავისუფალი ურთიერთობა გარე-მხრით. გარნა, ამისათვის საჭიროა ერთხელ და საყოველთაოდ დაიმსხვრეს ყოველი ზღვარი და ყოველი ზღუდე, ეს საშინელი თესლი ცალკერძი თვითდამყარებისა. საჭიროა მიწდომა „სხვისა“, საჭიროა „სხვის“ გაგება, საჭიროა „სხვაში“ გადასვლა, საჭიროა „სხვადქცევა“. აი შემოქმედი დანიშნულება რელიგიისა! და ჰქმნის კიდეც ხომ შემოქმედი ლოგოსი—რაიცა თვითონ „საზრისის“ სხეულებაა,—მსოფლიო ისტორიას სწორეთ ამ გზით!.. მინდია სწორედ ამ ლოგოსის ერთ-ერთი ნატეხის სხეულებაა: იგი გასცილდა თავის თავს, გადაეზარდა თავის თავს: მან სძლია თავის თავში ვიწრო-პირადული, ადამიანურ-შეზღუდული, ცალკერძ-საზღვრული. **მან განასხეულა თავის თავით შემოქმედი გენია ბუნებისა და იქცა თვითონ ნამდვილ გენიოსად მსოფლიურის აზრით.** იგი აღარ არის ადამიანი უბრალო, იგი ზესთადამიანია ნამდვილი,—მაგრამ არა ნიცშეს ზესთადამიანი-ინდივიდუალისტი, არამედ რელიგიური უნივერსალისტი. რასაკვირველია, იგიც პიროვნებაა, ინდივიდუალობა: მას არ მოუკლავს თავი „სხვადქცევაში“, იგი არ გათქვეფილა „უნივერსალურში“. პირიქით: იგი არის „ეს“, კერძოდ საზღვრული პირადობა, მაგრამ იქცევა რა „სხვად“, იგი ერთვის მით „ყოველს“, ეზიარების მსოფლიო სიცოცხლეს. და ამასთანავე მის სულში იშვება ოდნავ მჩინარი მაგრამ ღრმა პროცესი. გადადის რა „სხვაში“, იგი იგებს „ყოველსა“: ყოველს საგანში ამჩნევს „სახეს“, ყოველს მოვლენაში ნახულობს „სიტყვას“. და ნელინელ გაგებასთან ერთად იგი იღებს და ითვისებს ყოველს მოვლენას: იგი უახლოვდება მათ, იგი უმეგობრდება მათ: მათ შორის იმართება სიყვარულის კავშირი. ბუნების ზდასა და ყვავილობის ჟამს ატაცებულია მინდია: იგი გარბის ველად და მწვანე მდელოსთან ერთად განიცდის მხიარული ლბილ ბალახთა ზდას და ფერად ყვავილთა ყვავილობას. იგი ერთვის მსოფლიოს სულს მსოფლიოს ზიარებული და გრძნობს გრძნობა გამახვილებული, როგორ იშლება ყვავილის კოკორი, გრძნობს აფრთოვანებული, როგორ ძგერს ყოველს ყლორტში ქვეყნის სუნთქვა, ნელი და მათრობელი... მან შეიყვარა ქვეყანა და ქვეყანამ შეიყვარა იგი... და ბუნება გულუხვი უხვდება მინდიას მკერდგადაშლილი:

„ყვავილნი ყელგადაგდებით
დახატულები კალმითა
მინდიას გაუმარჯოსო!
ერთხმად ასტეხენ ყიჟინსა,
ხეები ფოთლებს არხევენ,
ბუნება იწყებს ბიბინსა,
და მერე სათითაოდა
ყველა მოჰყვება ტიტინსა:
მე ვარო ამის წამალი,
სხვა გაიძახისა იმისა;

ვის ბძანებაში, რომელშიაც ქუჩების უსუფთაობაზე ლაპარაკობს და ამ უსუფთაობის მიზეზად თვითმართველობას სახავს. ამიტომ ქალაქის მოურავმა ბ-მა ხატისოვმა წერილობით სთხოვა გუბერნატორის თანამდებობის აღმასრულებელს ბ-ნს პანოვს, რომ წინადადება მისცეს პოლიციმეისტერს დაემორჩილოს კანონს და ნუ არღვევს გუბერნატორის განკარგულებას.

შეცდომის გასწორება

გუშინდელს წერილში „სოხუმის ქალაქის თვითმმართველობაში“ სამწუხარო შეცდომით წერილის ადგილები გადატან-გადმოტანილია. **პირველი სვეტის 34-ტე სტრიქონს უნდა მისდევდეს მეორე სვეტის მეათე სტრიქონი. დაწყებული სიტყვებით** „ამ ბრალდებას ვერც ის კომისია“ და ქვემოდ ახალ სტრიქონამდე, სადაც ნათქვამია „სოხუმის ოლქი განაპირა მხარეა“.

წერილში შემდეგი შეცდომებიცაა: **დაბეჭდილია:** ერთი **კვირით,** უნდა იყოს ერთი **სიტყვით.**

შიო მღვიმელის დღლა

ქართველ ქალთა ამხანაგობის ჭრაკერვის სკოლამ გადასწყვიტა შიო მღვიმელის პატივსაცემად გამართულ დილაში მიიღოს მონაწილეობა: ორმოცი მოწაფისთვის აიღოს თავის ხარჯით ბილეთები. ათი მოწაფე გაგზავნოს წარმოდგენაში მონაწილეობის მისაღებად და სკოლის სახელით მიართვას თაიგული მოწაფეთა ნაქარგი პირსახოცით.

შიო მღვიმელის სადღესასწაულო დილის მმართველი კომისია გვთხოვს გამოვაცხადოთ, რომ ყოველგვარი განცხადება დილაში მონაწილეობის თაობაზე (მილოცვები და სხვ.) მიიღება **მხოლოდ პარასკევამდე** (თებერვლის 12-დე), ქართულ საჩაიე „ძმურ ნუგეშში“, საცა შიოს დილის ბილეთები იყიდება, ყოველ დღე დილის 11-2 საათამდე და საღამოს 6-11 საათამდე.

კერძო მიმართვა არვის გაეგზავნება.

ევდოშვილი და შალიკაშვილი

სოხუმიდან პატივცემული ექიმი ბ-ნი **ალ. გრიგოლია** გვატყობინებს: „10 დღის წინად ევდოშვილს სიცხემ „თამაში“ დაუწყო. მართალია 38 გრადუსამდე ერთხელ ავიდა, ისე კი 37,2-3-6-დე ადიოდა. ამ გარემოებამ იმოქმედა მასზე და ცოტათი დააღონა. ეხლა კი უკეთ არის.

შალიკაშვილის მდგომარეობაც უმჯობესდება. სიცხე 39—40 გრადუსიდან თანდათან კლებულობს. თვითონაც უკეთ გრძნობს თავს“.

ეს წერილი 28 იანვრის თარიღით არის დაწერილი.

გუშინ სოხუმიდან ჩამოსულმა ბ-ნმა ძუკუ ლოლუამ გადმოგვცა, რომ ევდოშვილი ეხლა კარგად არისო.

აზრუმის გარშემო

აზრუმი პირველად 1829 წელს აიღეს რუსებმა უბრძოლველად. მაშინ პასკევიჩის ჯარმა დაიჭირა აზრუმი და ადრიანოპოლში დადებულ ზავის ხელშეკრულებამდე რუსების ხელში იყო. მაშინ კი ისევ ოსმალებს დაუბრუნეს.

1877 წ. ომიანობისას, მუხთარ-ფაშის დამარცხების შემდეგ ალაჯინის მთებში, აზრუმი საფრთხეში ჩავარდა. გენერალი გეიმანი ცხენოსანი ჯარით დაედევნა ოსმალებს, აიღო სოღანლუღის უღელტეხილი. აზრუმი შიშის ზარმა მოიცვა. მაგრამ გენერალმა გეიმანმა მცირე ჯარით ვერ გაბედა აზრუმზე გალაშქრება, ამ ხანად აზრუმი გადარჩა.

აზრუმი მრავალ რიცხოვანი ქალაქია 80 ათასი მცხოვრებით. უმეტესობა მუსლიმანობაა, 20 ათასი სომეხი და მცირეოდენი ბერძენი.

აზრუმში ბინადრობს სომეხ-გრიგორიანთა მთავარ-ეპისკოპოსი, მართლმადიდებელთა ეპისკოპოსი და სომეხ-კათოლიკეთა ეპისკოპოსი.

აზრუმს სააღებმიცემო მნიშვნელობაც აქვს, რადგანაც თავრიზისა და ტრაპიზონის გზაზე მდებარეობს. მისი ყოველ წლიური აღებ-მიცემობა რამდენიმე ათეულ მილიონ მანეთს უდრის.

აზრუმი არის დედაბუდე აზრუმის ვილაიეთისა. ეს ქალაქი ოსმალეთის ხელში 1552 წლიდან არის. (ბ. ვ.).

—

აზრუმი უკანასკნელ წლებში გერმანელ ინჟენრების ხელმძღვანელობით გაამაგრეს. ეს სიმაგრე მიუდგომელად ითვლებოდა. განსაკუთრებით სომხეთის მხრიდან. ამ მხარის სიმაგრეებში დაგროვილი იყო დიდძალი სურსათი, საომარი მასალა, ტანისამოსი, რომელიც უნდა ეგზავნათ ხოლმე თბილისსა და სპარსეთის გზით ავღანისტანსა და ინდოეთში გასაგზავნ ჯარისათვის.

როდესაც ოსმალების ჯარი რუსის ჯარმა დაამარცხა და აზრუმისაკენ დაახევინა, სტამბოლიდან თვითონ გოლიც-ფაშა გამოეშურა მაშველი ჯარით, მაგრამ ვეღარ მოუსწრო და რუსის ჯარმა აიღო აზრუმი.

აზრუმის დამხობა გავლენას იქოიებს მესოპოტომიისა და შავი ზღვის მიდამოებში ბრძოლის მსვლელობაზედაც. ოსმალები ეხლა, ტრაპიზონისაკენ თუ დაიხევენ.

ასეთი სიმაგრის აღება დიდს გამარჯვებად ჩაეთვლება როგორც უავგუსტოეს მთავარ-სარდალს, ისე მთელს რუსეთს. (პეტ. ვედ.)

აზრუმის აღების გამო

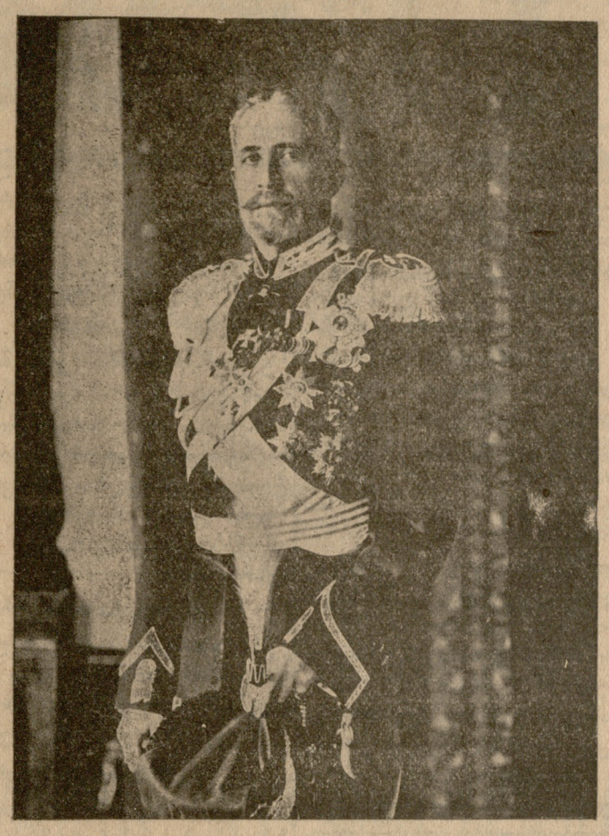

კავკასიის ჯარის მთავარსარდალი, მეფის ნაცვალი მისი იმპერატორებითი უმაღლესობა ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე

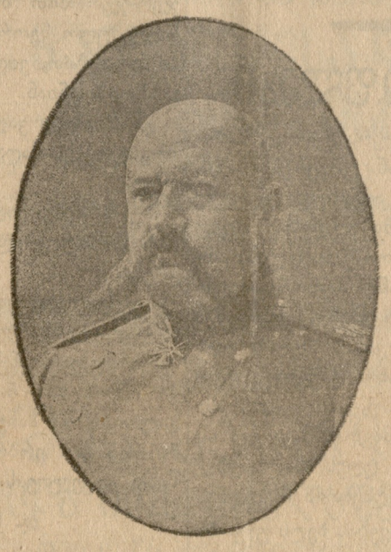

კავკასიის ჯარის სარდალი გენერალი ნ. ნ. იუდენიჩი.

კახეთის კავშირი.

მკითხველებმა უკვე იციან, რომ კახეთის კავშირის დამფუძნებელი კრების დადგენილებანი ზოგიერთმა რწმუნებულებმა განასაჩივრეს წვრილი სესხის ცენტრალურ მმართველობაში. ცენტრალურმა სამმართველომ ეს საჩივრები დაუბრუნა საგუბერნიო კომიტეტს. კომიტეტს სხდომა ჰქონდა გუშინ, 9 თებერვალს. 3 საათზედ და ერთხმად გადასწყდა დამფუძნებელი კრება იცნონ კანონიერად, ხოლო საჩივრები დატოვებულ იქმნენ უყურადღებოდ.

კომიტეტის გადაწყვეტილება გაეგზავნება პეტროგრადის ცენტრალურ სამმართველოს საბოლოო რეზოლიუციისათვის.

კავშირის გამგეობის თავმჯდომარეს კ. კანდელაკს ამის შესახებ გაუგზავნეს დეპეშა მოსკოვში, სადაც ის ამ ჟამად იმყოფება.

ქალაქის საბჭო

8 თებერვალი.

თავმჯდომარემ **ა. ი. ხატისოვმა** კრებას, მოახსენა-რა აზრუმის აღების ამბავი, მოკლე სიტყვა წარმოსთქვა და წაიკითხვა ხელმწიფე იმპერატორის დეპეშა ქალაქის მოურავის მიერ უქვეშევრდომილეს დეპეშის პასუხად გამოგზავნილი, რაიცა ფეხზე ადგომით იქნა მოსმენილი. აგრეთვე წაიკითხა დეპეშები მეფის ნაცვლის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძისა და გენერ. იუდენიჩისა.

ტრამვაის გარშემო.

შემდეგ თავმჯდომარემ აუწყა კრებას სამოსამართლო პალატის განაჩენი ბელგიის უსახელო საზოგადოების საჩივრის შესახებ ოლქის სასამართლოს განაჩენის გამო და განაცხადა, რომ თუმცა ეს განაჩენი მთელ საქმის ვითარების ერთ ნაწილს შეეხება, მაგრამ ეს იმედს გვაძლევს, რომ მთელი საქმე ქალაქის სასარგებლოდ დასრულდება და ამიტომ ქალაქის გამგეობა ამ მოკლე ხანში ვრცელ მოხსენებას წარმოუდგენს საბჭოს ტრამვაის მოვლა-პატრონობის შესახებო.

ჯ ა ბ ა რ ი.

კრებას აგრედვე აუწყა თავმჯდომარემ, რომ გამგეობის წევრს მ. ა. ჯაბარს სამსახურის ვადა უსრულდება 16 თებერვალსო და შეეკითხა—როგორ ისურვებთო საბჭოს განახლებამდე გადასდებთ არჩევნებს, როგორც ამას წინად გამგეობის მეორე წევრის, ა. მ. არღუთინსკის შესახებ მოიქეცით, თუ ეხლა მოახდენთ არჩევანსო. არჩევანი უკამათოდ გადადებულ იქმნა საბჭოს განახლებამდე.

არჩევნების გარშემო.

შემდეგ თავმჯდომარემ განაცხადა, რომ ხმოსანთა საარჩევნო სიებში ყველა საჭირო ცვლილებანი შეტანილია, სიები სავსებით არის შესწორებული, გუბერნატორი რამდენიმე დღეში დაამტკიცებს ამას და ერთის კვირის განმავლობაში გამოქვეყნებული იქნებაო. ამ რიგადო—განაგრძო თავმჯდომარემ—მარტის შუა რიცხვებში ხმოსნების არჩევნები მოხდებაო, რისთვისაც ამ თანგრძელ გამგეობამ ჩვეულებრივი ინსტრუქცია [illegible] შეადგინოსო. თავმჯდომარის შეკითხვაზე—ბარათებით უნდა მოხდეს არჩევნები თუ კენჭითო—კრებამ უკამათოდ მოისურვა არჩევნები კენჭით მოხდეს.

შეკითხვა.

ხმ. ბაბოვი. წყალდიდობამ დიდი ზიანი მიაყენა მადათოვის კუნძულს. წლეულსაც მოსალოდნელია ასეთივე ზარალი, რის ნიშნებსაც ეხლავე ვხედავთ ამიტომ საჭიროა დაუყოვნებლივ მივიღოთ ღონისძიებანი კუნძულის შესაზღუდავად, დროებით მაინც ქალაქის გამგეობის ტეხნიკურ განყოფილებას ამ საგნის შესახებ უკვე ჰქონდა მსჯელობა და დაადგინა 11.000 მანეთი გადაედო დროებით ზღუდის გასაკეთებლად, მაგრამ გამგეობას ჯერ-ჯერობით არა გაუკეთებია-რა. ტეხნიკურ განყოფილების დადგენილების თანახმად ქვებით უნდა ამოირიყოს კუნძულის კუთხე, მე კი ეფიქრობ, რომ ბატონებო უნდა ჩაიყაროს, რომლებიც უფრო საიმედოა, რადგან ბეტონებს მდინარე ვერ მოიტაცებს და შემდეგ გამაგრებისათვის ისინი საფუძვლად გამოდგებიან. ნუ დავიშურებთ ეხლავე გადაიდვას ამ საქმისათვის 18,000 მანეთი.

აამგეობის წევრი **ა. მ. არღუთინსკი** ეთანხმება ხმ. ბაბოვს და აცხადებს, რომ წყალდიდობისაგან თვით ვარანცოვის ხიდსაც მოელის საშიშროებაო.

ამიტომ ორატორი მოითხოვს, რომ 7,000 მანეთი ეხლავე გადაიდვას, კუნძულის გასამაგრებლად, ხოლო მუშაობის გასაგრძობად სულ დაიხარჯოს 18,000 მანეთამდე.

მორიგი საგნები.

გამგეობის მოხსენების თანახმად. საბჭომ დაადგინა ქალაქმა მიიღოს თავისს გამგებლობის ქვეშ სწრაფი დახმარების ეტლი და ამ საგნის ხარჯების დასაფარავად გადასდოს 5,000 მ. აგრეთვე დადგენილ იქმნა გაკეთდეს ბილიკი სოლოლაკის გვირაბში და ამ რიგად ფეხით სასიარულო გზა გაიხსნას ქალაქსა და ბოტანიკურ ბაღს შუა. ამ საგნისათვის ერთდროულად გადაიდვას 6,000 მანეთი, ხოლო ყოველ წლიურად 1,000 მანეთი.

ქალაქის აფთიაქი.

მოსმენილ იქმნა ქალაქის აფთიაქის მოიჯარადრეთა შუამდგომლობა, რომ ომის გათავებამდე წლიურად 1,000 მანეთით შეგვიმცირეთ საიჯარო გადასახადი, რადგან წამლების მასალა ერთობ გაძვირდა და ვზარალობთო. გამგეობას ეს შუამდგომლობა შესაწყნარებლად უცვნია, მით უმეტეს, რომ მოიჯარადრენი წლიურად 4,000 მანეთს იხდიან თანახმად პირობისა და ხვედრი გადასახადი თავ-თავის დროზე შემოაქვთ.

საბჭომ არ შეიწყნარა შუამდგომლობა.

ხარჯთ-აღრიცხვა.

კრება დაუბრუნდა ხარჯთ-აღრიცხვას და მთელი ანგარიში შემოსავალ-გასავლისა ბოლომდე განიხილა. ვინაიდან ხარჯთ-აღრიცხვაში მრავალი ცვლილებაა შეტანილი საბჭოს მიერ,

---

მინდიაც მოსწყვეტს, თან მიაქვს,
ჯერ ზედ ნამი აქვს დილისა“..

და მინდიაც სხვა და სხვა წვენის შეზავებით წამალს ამზადებს: იგი გულმისანი არაა მარტო: იგი ხალხის აქიმიცაა, მკურნები ქურუმი.. მინდიას ესმის ყოველი.. იგი მიდის ხესთან.. უნდა ცული შემოუქნიოს,—მაგრამ უეცრად მკლავი უდუნდება,—რადგან მოესმის: **„ნუ მომკლავ, ჩემო მინდიავ, ნუ დამიბნელებ მზესაო; უიარაღო რომა ვარ, მიტომ მიმეტებ ხესაო“..** ან და ყანას როცა მოევლინება სამკელად, მინდია გიჟივით გარბის, ტრიალებს ციბრუტივით, ხან ამ თავთავს ეცემა ხან იმას, ბოლოს-კი დაქანცული მიწაზე იშხლართება. რათა? თავთავნი მეხვევიანო,—გვიამბობს მინდია, —ჩქარა მოგვმკე: სეტყვის გვეშინიანო; ყოველი მათგანი ტიტინით მაცნობებს:

„პატარა ნისლიც რო ვნახო,
ჩამოვეშვები ტანითა“..

ასეთია მინდია: ბუნების ნამდვილი გენიოსი. მან შეიცნო ქვეყანა და შეიყვადა იგი. აი პირველი პასსაჟი პოემისა. და აქ უნებლიეთ გვაგონდება საიდუმლო თქმა ლეონარდო და—ვინჩისა: **ცოდნა შეიქმს სიყვარულსა.** მინდიამ შეიცნო და შეიყვარა თან.

ხოლო მგოსანი აქ არ შეჩერებულა: ქვეით და ქვეით ეს მთავარი პასსაჟი ტრაგიულ სიმფონიად იშლება. მინდიამ არა თუ „იცის“ მარტო: იგი კიდეც “განიცდის“. აქ არის მისი სიყვარული, აქვეა მისი ტრაგედია. იგი ცოცხლობს მსოფლიოს სიცოცხლით: მსოფლიოს სიხარული მისი სიხარულია, მსოფლიოს მწუხარება მისი მწუხარებაა. ხოლო მსოფლიო ტრაგედიულია თავისთავად,—და ნარნარი სული გველის მჭამელისა ნაზ ჭურჭელად იქცევა, რომელიც ივსება მსოფლიო ტანჯით.. **იგი მწუხარეა ყოველთვის,** მოწყენილი, დაფიქრებული, განმარტოებული.. მსოფლიოს იგი ვერ იხსნის, —რადგან ერთია მხოლოდ,—მსოფლიო ხსნისათვის საჭიროა კრებული შემოქმედება.. თავის თავს იგი ვერ იხსნის საბოლოოდ,—რადგან შეუძლია ინდივიდუალი ხსნა გარეშე მსოფლიურისა,—ცალკერძი თვით დადგინება მსოფლიო ტანჯის სათავეა.. მაშ, რა ჰქნას მინდიამ? აი ეს ბედისწერითი კეთხვა ულმობელ ტრაგედიად გადატყდება მინდიას სულში.. მის წინ აიმართება ასეთი დიღლემა (გზა ჯვარედინი): ან უნდა მოსცილდე მსოფლიოს, იქცე განდეგილად, განეყენო ქვეყანას და იხსნა თავი განმარტოებით,—ან უნდა დარჩე მსოფლიოში, მიიღო მისი ტრაგიულობა, შეერთო მის დენას და „ისტორიულობაში“ გაშალო პიროვნება.. პირველი გზა მინდიას მიერ უკვე უარყოფილია: მისი „მე“ მსოფლიო გენიოსობაში გაიზარდა და აბა როგორ მოსცილდება იგი მსოფლიოს?! დარჩა მეორე გზა:—მიღება „ისტორიულად“ მსოფლიოისა.. მინდიაც ირჩევს მას.. და აქ იწყება საფთხე, რომელსაც კაცთაშობილი ვერ აიცდენს ვერაოდეს.. სადაა ეს საფთხე??

მის გასახსნელად მგოსანი მინდიას ოჯახურობაში მოაქცევს.. მინდიამ ცოლი შეირთო: გაჩნდენ ბავშები, გაიმართა ოჯახური ერთეული. ოჯახური დასაწყისი მგოსანს გამოყვანილი ჰყავს როგორც სიმბოლო ვიწრო პირადულისა, დახშულისა, ცალკერძსაზღვრულისა. და აი გაიჩაღება მინდიას სულში საშინელი ომი ვიწრო-პირადულსა და ზესთა-პირადულს შორის, საზღვრულ „მესა“ და უსაზღვრო მსოფლიოს შორის. ოჯახს შეშა უნდა, —მინდიამ ხეები უნდა მოსჭრას; ოჯახს **საქმელი უნდა,—მინდიამ ცხოველნი** უნდა ჰხოცოს. მაგრამ როგორ მოუქნევს იგი ნაჯახს საროტანიანს ჰადარს, როცა იგი სიყვარულით ირხევა და ლაღი დაღუნვით თავს უქნევს მინდიას?! როგორ გაიმეტებს იგი ყელმოღერებულ ჯიხვს, სალი კლდიდან ამაყად მაცქერალს, როცა უკანასკნელი ალერსიანი ხტომით ეგებება მინდიას?! და იტანჯის საბრალო გველისმჭამელი, იტანჯის ძალზე, გამოუთქმელად... მაგრამ ცხოვრება, ეს უბადრუკი ცხოვრება, თავისას თხოულობს,—და მინდიაც ნელინელი მიყოლით ემორჩილება მას... იგი იტანჯის ცხოველთა ცრემლით და მცენარეთა ტკივილით,—და აი, რომ აღარ იგრძნოს არც ერთი და არც მეორე, არც ცრემლი და არც ტკივილი, იგი, მგოსნის ლამაზი სიტყვით, Sიყვარულით ავარვარებულს მკერდში ქვის გულს ჩაიდებს... და გაცივდა მკერდი, და გაჰქრა სიყვარული... მაგრამ დახეთ უბედურებას: სიყვარულის გრძნობასთან ერთად მას ცნობის ძალაც მოაკლდა: გაუქრა გულთმისნობა და წაერთვა მოენეობა... მას აღარა ესმის „სხვისა“: მსოფლიო საიდუმლო ახლა მისთვის მიმალულია... მკვდარი ვერა ჰგრძნობს თავისს სიკვდილს ,—მინდიას „მე“ მკვდარია და გრძნობს დარჩენილი „მე“ თავის სიკვდილს... იგი სტირის: **„ყვავილნი არას მეტყვიან, აღარც ცნობა მაგრამ იმათი; აღარა მესმის ფრინველთა, აღარა მესმის ყანისა, აღარ მსმენია მას შემდეგ ტკბილი სალამი მწვანისა“...** და ერთხელ, როცა ცოლთან ლაპარაკის დროს მოაგონდა თავისი ყოფილი ძალა, მის სულში მძორად გადაქცეული,—**„ადგა და გულხელ-დაკრეფით გამოეფინა კარზედა, მთათ რომ შეხედა მაღალთა, დაიქვითინა მწარედა“..** დაიქვითინა,—რადგან **მთანი მაღალნი,** მისი მესაიდუმლენი და მოსიყვარულენი, ეხლა ხურგს უქცევენ ტანჯულს გველის მჭამელს.. და აი ამ წამს იგრძნო მან საბოლოოდ, რომ მისი სულის ქნარს დააწყდნენ სიმნი, ჩამქსოვნი ყოვლის საიდუმლოისა, და ქნარი იგი დადუმდა საბოლოოდ..

აი მეორე პასსაჟი პოემისა: მინდიამ მოჰკლა თავის გულში სიყვარული და თანვე დაჰკარგა ძალა ცოდნისა, და აქ უნებლიედ გვაგონდება სიტყვა პავლე მოციქულისა: **სიყვარული შეიქმს ცოდნასა** (ეთეს., III, 18). მინდიამ შეიცნო ქვეყანა და შეიყვარა იგი; მინდიამ ჩაიკლა მისი სიყვარული და წაერთო შეცნობის ძალა,—აი მგოსნის ინტუიცია, და მგოსანმა შემოქმედს სინტეზში შეაერთა ორი პირველი შეხედვით მოპირდაპირე შეხედულება: ცოდნა შეიქმს სიყვარულსა (და-ვინჩი) და სიყვარული შეიქმს ცოდნასა (მოცპავლე),—ანუ უფრო სწორად რომ ვთქვათ, მგოსანმა ინტუიტივურად გამონახა, რომ ცოდნა და სიყვარული ბოლოს და ბოლოს ერთი და იგივეა, რომ ცოდნა იგივე სიყვარულია, მხოლოდ სხვა სახის, და სიყვარულიც იგივე ცოდნაა, მხოლოდ სხვა გვარის..

ასეთია ამ გენიალური პოემის მდინარება, ხოლო ტრაგედიას ხსნა სჭირდება ყოველთვის და მგოსანიც ჰპოულობს მის სახსნელად ერთს ამბავს. მინდია, როგორც გულთმისანი და სულთამხილავი, მრჩეველიც იყო საუკეთესო, განსაკუთრებით ომის დროს. და აი, იმ ჟამს, როცა მას გველის სიბრძნე წაერთაა, ომი უნდა გაიმართოს მტერთან. ჯერ ეს სურათი:

„ცოტა რამ მკრთალი ნათელი
ხახმატს ხატშია ჩნდებოდა;
სანთლები ენთო ყორეზე,
ალი იფენესა სწვდებოდა,
ხან ცისკრად გამთაშუქის,
ხან კი მინელდის, ჰქრებოდა“...

ამ ხახმატის ჯვართან მიდის მინდიასთან ხალხისაგან მიგზავნილი „ხევის ბერი“ ბერდია. იგი თხოვს მინდიას რჩევას, თუ სად დაუხვდენ მტერს. მინდია შეკრთება, წყლული ეხსნება, ცრემლი მოსქდება,—და რომ ხევის ბერმა არ შეამჩნიოს, მიბრუნდება და გვერდზე მოიწმენდს. დრამატიზმი უმწვერვალესს წერტილს აღწევს. მინდია ოდნავ შენელდება და ბერდიას აუხსნის თავის საიდუმლოს: ის აღარ არის უწინდელი მინდია: მან დაჰკარგა ძალა გულთმისნობისა. ხევის ბერი დაღონდება,—მაგრამ რჩევას მაინც სთხოვს. მინდია უარობს, მაგრამ შემდგომ დასთანხმდება: დახვდით მტერს „მოწამლოლს ხევშიო“—აძლევს რჩევას. ომი გაიმართება.. ომის ველს საზღაპრო კოშკი გადასცქერს. კოშკში მეომართა ცოლნი არიან.. მათ შორის მზია, მინდიას ცოლი.. იგი უამბობს მეგობართ მინდიას უბედურებას. „გადის დრო“. უეცრათ მეომართა წრით მინდია გამოჩნდება „შერეული“. წვალობს, იგრიხება ხელფეხშეკრული. „კაცო, რად იკლავ ძალად თავს?—ეკითხებიან. მინდია სდუმს: სულის სიღრმეში ცნობს, რომ შეცდა რჩევის მიცემაში. ამ დროს მთელს სოფელს ალი მოედება. მაშინ კი იგრძნობს მინდია, რომ დამღუპველი რჩევა მისცა მშობელ ხალხს,—და. ხანჯალით გულს გაიგმირავს.

„მკერდიდან სისხლი, ვით წყარო,
გადმოუვიდა ჩქეფითა,
მთვარემაც გადმოაშუქა საჯიხვეების
სერითა
და დასცქეროდა თავის მკვლელს
მოზარე ქალის ფერითა“..

გათავდა პოემა და დამთავრდა ტანჯა მინდიასი. საუცხოო და საგულისხმოა ფრიად პოემის ბოლო. მინდიამ ბუნებას უღალატა, მაგრამ ბუნება მთვარის, მოზარე ქალის, სახით მაინც დასტირის უბედურს.. რათა? მისთვის, რომ მინდიას დანაშაული არ არის პირადი მისი დანაშაული: მასში მთელს მსოფლიოს უდევს წილი. იგი ტრაგიული დანაშაულია და მინდია მსხვერპლია მისი მხოლოდ. ამისათვისაა, რომ ბედი მინდიასი თანაგრძნობას იწვევს და ტანჯა მინდიასი—განწმენდას სულისას. აი ნამდვილი ტრაგედია..

საკვირველია ეს პოემა! უბრალო ჩონჩხიც მისი კომპოზიციისა ნამდვილი გენიის ალის ნაყოფია. ძნელია გამორჩევა, სად თავდება ხალხის გენია და სად იწყება მგოსანის პირადი ნიჭი. მით უკეთესი ორივესათვის:—მგოსანი ხომ მხოლოდ ინდივიდუალი სახეა ერისა! არის, რასაკვირველია, პოემაში ნაკლიც, მაგრამ ეს მხოლოდ დეტალებს შეეხება.. ამის გარჩევის ადგილი აქ არ არის.. ვიტყვი მხოლოდ: „სხეული“—კომპოზიციისა მეტს სიმშვენიერეს მოითხოვს.. მოხდა უცნაური რამ: იმ დროს, როცა მგოსანი გასცილდა ხალხის უბრალო თქმულობას და შემოქმედი ენერგიით გარდაქმნა იგი სრულქმნილ მთელად, ფორმის ტეხნიკის მხრით იგი ისევ ხალხური პოეზიის მორჩილად დარჩა. „გველისმჭამელის“ ფაბულა კი ინდივიდუალურს სხეულ-ფორმას ტეხნიკის მხრით (ამ სიტყვის ფართო აზრით) საჭიროებს აუცილებლად *)..

მაგრამ ამ მოვლენას მეორე მხარეც აქვს, რომელიც მომხიბლავია უთუოდ. ვაჟა-ფშაველას პოეზია იმ ქალწულის

---

*) ამის გარჩევას ცალკე წერილს ვუძღვნი.

ჯამები შემოსავალ-გასავლისა და ბალანსი შემდეგ კრებაზე წარმოედგინების საბჭოს დასამტკიცებლად.

კამათი გამოიწვია ხარჯთაღრიცხვის შემოსავალში აღნუსხულმა ტრამვაის საიჯარო შემოსავალმა 102.000 მანეთმა. ტრამვაი ქალაქის ხელში გადმოვიდა მას შემდეგ, როცა მიმდინარე წლის ხარჯთაღრიცხვა უკვე შედგენილი იყო. ეხლა ტრამვაისაგან მეტი შემოსავალია მოსალოდნელი, მაგრამ რადგან ტრამვაის შესახებ საქმე ჯერ სავსებით არ არის დამთავრებული და როგორც ზოგიერთმა ხმოსნებმა განაცხადეს, დანამდვილებით არავინ იცის, როგორც დამთავრდება, ამიტომ ეს ციფრი ისევ დარჩა ხარჯთაღრიცხვაში.

ლისიციანის პენსია.

აგრედვე კამათი გამოიწვია ლისიციანის პენსიამ. ბ-ნს ლისიციანს 16 წელიწადი უმსახურნია ქალაქის ლომბარდში და შემდეგ ავადმყოფობის მიზეზით სამსახურისათვის თავი დაუნებებია და ქალაქის საბჭოს დაუნიშნავს მისთვის წლიურად 480 მანეთი. შემდეგ ამ ლისიციანს საამხანაგო ლომბარდი გაუპსნია, რომელიც, როგორც ქალაქის მოურავმა განაცხადა, მშვენივრად მუშაობს და საქალაქო ლომბარდს დიდ მეტოქეობას უწევს. ამას გარდა ავადაც აღარ არის ეხლა ლისიციანი. ამიტომ ქალაქის გამგეობისა და საბიუჯეტო-საფინანსო კომისიის შეერთებულ კრებას დაუდგენია, პენსია მოუსპოს. ამ წინადადებას წინაღუდგენ ხმოსნები ხუნდაძე, იოანისიანი და გოთუა, რომლებმაც განაცხადეს, რომ ქალაქის გამგეობა თავისი მოხსენებით მხოლოდ რეკლამას უკეთებს ლისიციანს, თორემ პენსიის მოსპობა არავის შეუძლიან მისთვისო საბჭომ ისევ ძალაში დასტოვა ლისიციანის პენსია.

ქართული კალენდარი

კალენდრებს ჩვენ ხალხში უხსოვარ დროიდგანვე დიდი მნიშვნელობა ჰქონია. ეტყობა კალენდრები ყველა სოფელში მოიპოვებოდა ვისმე მწიგნობრის ხელში. დღესაც ქართველი ხალხი ერთმანერთს შეეკითხებიან ხოლმე: „რას ამბობს შენი კალენდარიო, როგორი წელიწადი მოგვიბრუნდებაო. ავდრიანი გაზაფხული იქნება თუ არაო, როგორი მოსავალი იქნებაო, აღების ღამე რა რიცხვში მოდისო, დიდ-მარხვა როდის იწყობაო, აღდგომა როდის მოდისო და მრავალი ყოველწლიური დღესასწაული და მარხვანი ყველა ეს კალენდრის საშუალებით იცნობება. მართალია, ნასწავლი ხალხი რჯულისა და ადათის საქმეს ყურადღებას აღარ აქცევს, მაგრამ სოფლად ჯერ კიდევ მომეტებული ნაწილი მცხოვრებისა, ისე არ განათლებული რომ რჯულსა და ადათს ყურადღებას აღარ აქცევდნენ. ამიტომ საჭიროა მათი ადათური თუ სულიერი მოთხოვნილება დაკმაყოფილებული იყვეს და როგორც უხსოვარ დროიდგან მიჩვეული კალენდრებს, ეხლაც კალენდრების საშუალებით სარწმუნოებრივ თუ ეროვნულ ადათებს ამაღნიშნებდნენ, რადგან ადათურ და სარწმუნოებრივ ჩვეულებებს სხვა და სხვა მრავალი საქმეები თან სდევს, მაგალითად რომელიმე ხატის ჩვეულებრივ თაყვანისცემას დიდი ბაზრობა მოსდევს: ქართლში:—ზღუდრობა, არბოში—გერისთობა, მეჯვრისხევში—უსანეთობა ეს სამი დღეობა ქართლში ნამდვილ მაკარიის იარმუკას წარმოადგენს, მთელი წლის განმავლობაში სოფლის მონაგარი საქონელი თუ ნაწარმოები ამ დღეობებშია გამოფენილი, არის ფულზე ვაჭრობა და საქონელის საქონელში გაცვლა-გამოცვლა, პირველ ყოფილ გაცვლა-გამოცვლასაებ. ამ დღეობის გულისათვის მიდიან მოვაჭრეები და მოუდით საქონელი საქართველოს ყველა კუთხეებიდან. აქ ნახავთ ჯავახებს, აჭარელებს, ინგილოებს, უდინებს, ოსებს კავკავის მხრიდან, თუშ-ფშავ-ხევსურებს, რუსებს, მეგრელებს და ყველა კუთხის მცხოვრებლებს, სომეხ კრუებს თათრებს და ბოშებს და სხვა და სხვას. უწინდელ დროში ეს ზემო ჩამოთვლილი დღეობები რა დროს მოდიოდა, ბერიკაცებმა იცოდნენ. იცოდნენ მთვარის ანგარიში და იქიდან ტყობილობდნენ მოძრავი დღეობები რა დროს მოდიოდა და დანიშნულ ვადაზე იმართებოდა დღეობა და ბაზრობა. ახლა ეტყობა ის მოხუცნი დახოცილან და მოვაჭრეები ველარ გებულობენ დღეობა-ბაზრობის დროს და უდროვო-დროს შეიკრიბებიან ზღუდრობას, უსანეთობას და ამითი უხერხულ მდგომარეობაში ცვივიან და გზა ებნევათ, როგორც ადგილობრივ საქონლის გამსაღებლებს, ისე მოსულ ვაჭრებს. ამიტომ საჭიროა კალენდრის შემდგენელმა ყველა ამას ანგარიში გაუწიონ და ხალხის ჩვეულება-ადათებს ყურადღებით მოეპყრან და ისე შეადგინონ კალენდრები, რომელიც აგრევე ძრიელ ვრცელდება ხალხში ტ თან წერა-კითხვასაც ავრცელებენ დღემდე არსებულ კალენდრებში ამ მოთხოვნილებებს აკმაყოფილებს მცირეოდნად ს. მდივნოვის უბის კალენდარი, ეს კალენდარი ზედ-მიწევნით არის შედგენილი ქართულ ჟამნობიდგან. შედგენილია ცხრილი, იქიდან ამოწერილია ქართული დღეობანი და მარხვანი, ქართულ მოძრავ საეკლესიო დღესასწაულებს დიდი ყურადღება აქვს მიქცეული, ხოლო ამ კალენდარს აკლია ძველი ჩვეულების დღესასწაულები, რომლებიც, ალბად, ძველს წიგნებში უნდა იყვეს აღნიშნული, ხოლო შემდეგ შეუცვლიათ, ხალხი კი ისევ იმ ძველს მისდევს.

არის სხვა და სხვა კედლისა და უბის კალენდრებიც, მაგრამ ისინი თითქოს წინა წლის კალენდრებიდგან არის გადმოწერილი და მოძრავი დღეობები ისევ ძველი წლის თარიღითაა აღნიშნული. მაგალითად ოცხელის წიგნის მაღაზიის გამოცემულ კედლის კალენდარში სწერია: პარასკევს, 5 თებერვალს, ღირსისა მამისა შიო მღვიმელისა, მერე კიდევ 17, ოთხშაბათს, ქართველთა, ხსენება ღ. მ. შიო მღვიმელისა. არც ერთი და არც მეორე შიო მღვიმლობის დღე სწორედ არ არის აღნიშნული. ჩვენ, ქართველებმა, ვიცით მხოლოდ ყველივრის ხუთშაბათს შიო მღვიმელის დღესასწაული, ესე იგი შიობობა, ეკლესიურად ნაწილთა აღმოყვანება წმ. ღ. მ. ჩვენისა შიოსი. ამ დღეს ყველა ქართველი დღესასწაულობს და დიდს ქადას აცხობს, რომ მთელ ოჯახს ეყოს სტუმრიანათ ის ქადა, საგანგებოდ საშიობოთ ზედაშეთ შენახული ერბოთი, რომელი ერბოც დიდ ქილაში აქვთ, რადგან შიოს მარანი ბარაქიანი არის.

ეს ერთი მაგალითთაგანია. ამითი არ მინდა ვინმე კალენდრის შემდგენი გავაჯავრო, არა, მე მინდა, რომ კალენდრები ნამდვილ სახალხოდ იყვნენ შედგენილნი და ხალხისათვის სასარგებლო, ამიტომ საჭიროა ერთობრივი მუშაობა კალენდრების შედგენის დროს, როგორც სამღვდელო პირთა, ისე ეროვნული სჯულ-ადათის მცოდნეთა, რომ ხალხის მოთხოვნილება დაკმაყოფილდეს. დღემდე კერძო პირი ანუ საზოგადოება გამოსცემდა ხოლმე კალენდრებს და საყვედური ისმოდა, ვერ იყიდებაო. საჭიროების დაგვარად შედგენილს კალენდარს რომ გამოსცემდნენ გაზეთები და პრემიის სახით ხალხს მიაწვდიდნენ ამით კაი საქმეს იზამდნენ.

ლიახველა.

დაგა-სოფლები

დ. ცხინვალი. ბევრს ვერაფერს მოგწერთ ცხინვალიდან. ცხოვრება საშინელი, სიღატაკე, არნახული სიძვირე ყველას საგონებელში აგდებს. მთელ ამ პროვინციას ასეთი გასაწყლება არსად უნახავს. გირვანქა პური 8 კაპეიკი ფასობს, დედალი 8 აბაზი, გირვანქა ძროხის ხორცი 20 კაპ. ყველას ვერ ჩამოსთვლის ადამიანი. ნეტავ ასე როდემდის უნდა იყოსო,—ახლა აი რასა სჩივიან აქაურები. მაგრამ მაგარიც ის არის, რომ ყოველ დღეს ახალი უბედურება მოაქვს შეღავათის ნაცვლად.

საზოგადო გაჭირვებას ხელს უწყობს მუშა ხელის შემცირება. ახლოვდება გაზაფხული, მაგრამ დადუმებულ მინდვრებს ვაჟკაცის ოროველა ვერ გააცინებს. „რა გვეშველება, რით ვირჩინოთ თავიო“,—აი რა საგოდებელს მისცემია მთელი ეს მხარე, აი რა აფრქვევინებს ცრემლებს.

ცხოვრება მით ხდება საშინელი, რომ ამ ბოლო

დროს ძარცვა-გლეჯას მიჰყვეს ხელი. სულ უბრალო გროშისთვის კაცს არ ინდობენ მოსაკვლელად. ქურდობა გახშირდა. შიმშილობამ ყველას არა საკადრის ხელობას მოაკიდინა ხელი. ჰკლავენ და სძარცვავენ არა მარტო მგზავრებს, არამედ უბრალო ბინადრებს, არ ინდობენ თვით დედაკაცებსაც-კი. ცხინვალის პროვინციისთვის აი რა არა ჩვეულებრივი ამბავი მოხდა: სოფელ სვერში (ცხინვალიდან 12 ვერსზეა), მოჰკლეს პაპელიშვილის ცოლი, როცა სახლი უპატრონოდ დაიგულეს. უბედურ ქალს ბევრი ეფიცნა, არა მაბადია რაო, მაგრამ არ შეუწყნარებიათ, ვიცით გაქვს და უნდა მითხრაო! ანალოგიური შემთხვევა ბევრია. სოფელ ქემერტში, (ესეც ცხინვალიდან ათიოდე ვერსზეა) კასრაანთ უბანში დაეცნენ გაბო კასრაძის ოჯახს, დასჭრეს მისი შვილი ვანო, მოსტაცეს რის მოტაცებაც შეიძლებოდა და ისე გაიქცნენ. ამბავი ცხინვალის ბოქაულს ეცნობა. იგი მაძებარ ძაღლით გაეშურა. ძაღლმა ერთი გლეხის ოჯახში მიიტანა კვალი. არის ეს მკვლელი თუ არა, ამასაც მალე გაიგებენ.

საზოგადოდ რომ იტყვიან, ქრისტეს ტირილიაო, სწორედ ისაა. საზოგადო დრტვინვა, წუხილი, მაგრამ ამას-კი გვაკმარებს განგება? მაინც უარესის მოლოდინში ვართ.

დაუთბეი.

პროვინციის ქრონიკა

ძირულა (შორაპ. მაზ.)

ომისაგან და მოუსავლობისაგან დაზარალებული ხალხი უსიმინდობის გამო შიმშილს განიცდის. 7 იანვარს ადგილობრივ ვაჭრებმა მიიღეს ორი ვაგონი სიმინდი, რომელიც ფუთი მანეთათ გაყიდეს. ხალხიც უკმაყოფილო არ დარჩენილა.

სამება (გურია).

აქ ადგილობრივ სამრევლო სკოლასთან დაარსდა საკვირაო სკოლა. 10 იანვარს მოხდა ხსენებულ სკოლის კურთხევა. ხალხი ბლომად დაესწრო. ამ დღესვე ჩაეწერა მოწაფეებად 15 ქალ-ვაჟი.

ს. ნოსირი (სამეგრელო).

ორ წელიწადზე მეტია, რაც აქ არსებობს წიგნთსაცავ სამკითხველო, მაგრამ სასურველად ვერ არის მოწყობილი. აქაური ინტელიგენტები ამას ყურადღებას არ აქცევენ.

ს. ბულნარი (ქუთ. მაზ.)

ამ დღეებში აქ იპოვეს მოკლული კაცის გვამი. ის აღმოჩნდა ჩოხატაურის საბოქაულოს ერთი დარაჯთაგანი. როგორც დარაჯები ამბობენ, ის წასულა ცხენის საძებრათ, რომელიც ენკენისთვეში დაჰკარგვია. გამოძიება სწარმოებს.

დ. ხიდისთავი (გურია).

ხიდისთავის მომხმარებელმა საზოგადოებამ სანოვაგე უკვე შეიძინა; დღემდის მისი ვაჭრობა მხოლოდ პურის გაყიდვით განისაზღვრებოდა.

აცანის საზოგადოება.

ს. ქვედა აცანაში მომხმარებელ საზოგადოების ნებართვა მიიღეს ტ შეუდგნენ მის დაარსებას. დუქნისთვის შენობას აგებენ, წევრებათ ეწერებიან.

ქვედა აცანაში ააგეს აგრეთვე შენობა ერთკლასიან სამინისტრო სასწავლებლისა.

ქ. თელავი.

შემნახველ-გამსესხებელი ამხანაგობა საზოგადო საკრებულოში გადავიდა, ჯერ-ჯერობით მოთავსდა დარბაზში, საკრებულო მეორე ნახევარში დარჩება დროებით, ვიდრე შესაფერ სადგომს იშოვნიან.

— 2 თებერვალს მომხმარებელ საზოგადოების მაღაზიამ მოქმედება დაიწყო.

— 6 თებერვალს მოხდა თელ. მაზრის წვრილ კრედ. წარმომადგენელთა კრება.

— სიძვირე თანდათან ზღაპრულ ხასიათ იღებს. ხორცი თუ იშოვა ვინმემ ისიც გირვანქა 30 კაპ. ქათამი 1—50—2 მან. 5 კვერცხი 20 კაპ. ინდაური 5—7 მანეთი, ყველი გირვანქა 50—55 კაპ. ერბო 1 მან. ამ ფასებშიაც ყოველთვის არ იშოვება.

დ. ხონი.

აკაკის გარდაცვალების წლის თავი ხონელებმაც აღნიშნეს. ამ დღეს წ. კ. საზოგ. ადგილობრივმა განყოფილებამ მოაწყო აკაკის საღამო, რომელიც შინაარსიანი და მრავალ ფეროვანი იყო.

მაჰმადიანთა ცხოვრება

5 თებერვალს, ბაქოში, გარდაიცვალა კარგათ ცნობილი საზოგადო მოღვაწე მირ გაშიმბეგ ვეზიროვი. განსვენებულმა გაათავა ერევნის საოსტატო სემენარია და განაგრძობდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას, აქ მან ვერ დაკმაყოფილა თავის სულიერი მოთხოვნილება და გადავიდა უფრო ფართე ცხოვრების ასპარეზზე. თვალს ადევნებდა მაჰმადიანთა საზოგადო კითხვებს.

მირ ვაშიმ-ბეგი დაეწაფა დედაენისა და მწერლობის შესწავლას და მან, მიზანსაც მიაღწია, შეისწავლა არაბთა, თურქთა და სპარსელთა მგოსან-მწერლების ნაწარმოებნი. მალე დაიწყო გამოკვლევა ენის ძირითად თვისებების და დაიწყო ბეჭდვა სხვა და სხვა გაზეთების ორგანოებში.

განსვენებულის წერილებს ყველა დიდი აღტაცებით კითხულობდა და მალე საყვარელ მოღვაწედ გადაიქცა.

მაჰმადიანთა შორის უფრო დიდი სიყვარული დასთესა მაშინ როცა „სადი კავკაზი“-ს რედაქტორ-გამომცემელად გახდა. განსვენებული თავის გაზეთში უფრო ეხებოდა მაჰმადიანთა რთულ კითხვებს და უჩვენებდა გზას ბრწყინვალე მომავლისაკენ.

პეტროგრადის მოლა ლუტფი-ეფენდი ჟანდარმერიამ გაჩხრიკა და დაატუსაღა. ხმა გავრცელდა, ოდესის მოლას ახუნდ საბირჯანი სეფეროვის სახლი გაჩხრიკეს და მოლა დაატუსაღესო.

სომეხთა ცხოვრება

14 თებერვალს მოხდება აღწერა გამოქცეულ სომხებისა ერევნისა, ყარსისა და თბილისის გუბერნიებში. აღწერას ხელმძღვანელობს სომხების ცენტრალური კომიტეტი.

— ს. კახავანაში (ზაქათალის ოლქი) კავკასიის სომხური საქველმოქმედო საზოგადოების განყოფილება გაიხსნა.

— გამოქცეულ სომხებისთვის ამერიკის კომიტეტმა ქალთა კომიტეტს გადასცა რვაასი თუმანი.

— ეჩმიაძინის კომიტეტის ცნობით, 1 იანვარს ერევანში 18,462 შემოხიზნული სომეხი იყო.

— სომხების ცენტრალურმა კომიტეტმა ლონდონის კომიტეტისაგან მიიღო გამოქცეულთათვის 64 ათასი მანეთი.

რუსეთი

შაქრის მრეწველობა.

დამთავრდა თათბირი შაქრის მრეწველობის საჭიროების შესახებ. გამოირკვა, რომ ომის დაწყებიდან შაქრის ქარხნების რიცხვი 294—235-მდე შემცირებულა. რომ მოთხოვნილება დაკმაყოფილონ, საჭიროა ქარხნების სათბობი მასალით უზრუნველყოფა, აგრეთვე ჭარხლის მოტანის გაადვილება.

თეატრი და ხელოვნება

თბილისი.

დღეს სახალხო სახლში სცენის მოყვარეთა წრის მიერ წარმოდგენილ იქნება შილლერის „ყაჩაღები“.

— ორშაბათს, 8 თებერვალს, მსახიობთა ამხანაგობამ სახალხო სახლში წარმოადგინა „ოიდიპოს მეფე“. ხალხი ცოტა დაესწრო. წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა.

ქუთაისი.

12 იანვარს ქუთაისის საზოგადო საკრებულო დარბაზში გაიმართა სტუდენტთა ტრადიციული საღამო. საღამო ფრიად შინაარსიანი გამოდგა და ხალხიც ბევრი დაესწრო.

რედაქტორ-გამომცემელი
სანდრო შანშიაშვილი

ამიერ-კავკასიის რკინის გზის მიმოსვლა.

(ძველი სტილით) თბილის. საათით)

თბილისიდან გადის:

		№	ს. წ.	
ბათომისკენ	სამგ.	9	8.53	საღ.
„	საფ.	3	9.58	დღე.
ხაშურისკენ	სამგ.	19-20	3.20	ნაშ.
ბაქოსკენ	ჩქარი	4	10.20	საღ.
„	ჩქარი	6	12.8	დღის
„	სამგ.	8	11.13	ღამ.
ყარს-ერევნ.	საფ.	4-3	11.13	ღამ.

თბილისში მოდის:

ბათომიდან	საფ.	4	9.30	საღ.
„	სამგ.	10	9.51	დღე.
ბაქოდან	საფ.	3	9.3	დღე.
„	ჩქარი	5	7.41	საღ.
„	სამგ.	7	1.42	ნაშ.
ხაშურიდან	სამგ.	19-20	7.25	დღე.
ყარს-ერევნ.	საფ.	4-3	8.8	დღე.

კახეთის რკინის გზის მიმოსვლა

(თბილისის დრო)

მიმოსვლა ყოველდღე სწარმოებს.

თბილისიდან გადის:

ტფილისიდან	8	ს. 58	წ.	დღე.
ნავთლუღი-ამიერ კავ.	9	„ 23	„	„
ნავთლუღი-კახეთისა.	9	„ 43	„	„
ვაზიანიდან	10	„ 42	„	„
იორიდან	11	„ 35	„	„
საგარეჯოდან	12	„ 17	„	„
ბადიაურიდან	1	„ 15		დღის
მელაანიდან	2	„ 37	„	„
გურჯაანიდან	4	„ 08	„	„
ვაჩნაძიანიდან	4	„ 58	„	„
თელავში მიდის	5	„ 35	„	„
გურჯაანიდან	4	„ 18	„	„
კარდენახიდან	4	„ 50	„	„
წნორის-წყალ. მიდის	5	„ 15	„	„

თ ე ლ ა ვ ი დ ა ნ

თელავიდან	8	ს. 58	წ.	დილ.
ვაჩნაძიანიდან	9	„ 45	„	„
გურჯაანიდან	10	„ 46	„	„
მელაანიდან	12	„ 02	„	„
ბადიაურიდან	1	„ 13	„	დღის
საგარეჯოდან	2	„ 15	„	„
იორიდან	2	„ 53	„	„
ვაზიანიდან	3	„ 40	„	„
ნავთლუღ-კახეთ.	4	„ 31	„	„
ნავთლუღ-ამიერ-კავ.	4	„ 46	„	„
თბილისში მიდის	5	„ 01	„	„
წნორის-წყლიდან	9	ს. 16	წ.	დილ.
კარდანახიდან	9	„ 46	„	„
გურჯაანში მოდის	10	„ 16	„	„

1916 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადულ“-ზე

წელიწადი მეთოთხმეტე

ჟურნალი „**ნაკადული**“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

ჟურნალი გამოდის თვეში ორჯერ

24 **წიგნი** „ნაკადული“-სა მცირე წლოვანთათვის. **12** **წიგნი** „ნაკადული“-სა მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის 1-ლ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა **ნახატი**

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. იმათთვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი 6 მან. ნახევარ წლით—3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ., ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი 3** მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. მოზრდილთათვის **12 წიგნი—3** მან. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ვსთხოვთ ხელის მომწერლებს თუ ჟურნალი „ნაკადული“ არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და ადრესის გამოცვლა დროზე შეგვატყობინონ ადრესის გამოსაცვლელად—40 კ. შეიძლება მარკებით გამოიგზავნოს.

ხელის მოწერა მიიღება

ტბილისში—„ნაკადული“-ს რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი გოლოვინის პროსპ. № 8. Редакція „Накадули“, Головинскій пр. № 8. შემოსახვლელი დავითის ქუჩიდან, № 2. და წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქ. **ქუთაისში**—ისიდორე კვიკარიძესთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან. **სამტრედიაში**—ელ. ნაცვალაძესთან. **ფოთში**—ლუდმილა მეგრელიშვილთან. **ბათომში**—ტროფიმ ინასარიძესთან ფოსტაში და სამსონ ყაზაშვილთან უპრავაში. **ოზურგეთში** ტ **ლანჩხუთში**—ლეო იმნაძესთან. **თელავში**—ივანო პაატაშვილთან. **ახალციხეში**—კონსტანტინე გვარამაძესთან. **ბაქოში**—მარიამ ნაკაშიძესთან. **გორში**—ქეთევან ჯავახიშვილთან და ნინო ლომოურთან. **ჭიათურაში**—ივ. გომელაურთან. **ხონში**—მ. ი. ჭავჭანიძესთან. **მიხაილოვში**—გიორგი ნაკაიძესთან.

რედაქტორი **ნინო ნაკაშიძე**

გამომცემელი **თ-ტ პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.**

წ ი გ ნ ი ს მ ა ღ ა ზ ი ა

„ახალი სიტყვა“ („Новая рѣчь“).

ი. დ. კ ი კ ნ ა ძ ი ს ა.

თბილისი. გოლოვინის პროსპექტი, 22, ტელეფონი 6—23.

გვაქვს ყოველნაირი ახალი წიგნები; ვკისრულობთ ყოველნაირ ბიბლიოთეკის შედგენას: საზოგადოს, საეროს, საქარხნოს, სასკოლოს, საბავშვოს და სხ. განმანათლებელ საზოგადოებათა და სასწავლებელთა მიერ დაკვეთილი წიგნები განსაკუთრებულ მორიგებით; ქალაქ გარეთიდან დაკვეთას ვასრულებთ ორ დღეში. წერილით ანუ პირადად ნაყიდი წიგნები შეიძლება ჩვენვე მივიტანოთ სახლში.

თევზის მრეწველნი

ძმ. ბეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

განყოფილება ავლაბარში

კახეთის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 6, ტელეფონი № 712

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. „ლ. მაილოვის-შვილ“, სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის **ხიზალალა**, მცირე მარილიანი, შავი „„**მეშოჩნი**“ ხიზილალა, აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრედვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკებ ტ რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.

შთაგონებაა, რომელიც ღამღამობით კლდის ნაჟურს უშვერს თავს გვირაბიდან გამოსული.. ვაჟას პოეტური სიტყვა სწორედ ეს კლდის ნაჟურია: მჩქეფი ბინული, მთის წყარო, შავი ტევრით ამონახეთქი. იგი წყალი არ არის ჩასხმული ძვირფასს ჭურჭელში: მისი ჭურჭელი მისი მკერდი არის უხვი და ქალწული.. წყარო იგი ხანდახან ხავსმოკიდებულიცაა; წყალი იგი ხანდახან ირმის ჩლიქით ამღვრეულიცაა,—მაგრამ იგი მაინც **პირველი ცინცხალობის ხალასი ნაკადულებაა..** რომელი რომელ წყალს არჩევს,—მთით მოხეთქილს, თუ ძვირფას ჭურჭელში გადმოსხმულს,—ეს გემოვნების საქმეა... დიდებულმა ლეონარდო დავინჩიმ კი წარმოსთქვა: „ვისაც შეუძლია წყაროს დაეხრტნოს, იგი არ მოისურვებს სურით დალევას“.. და კიდევ ერთი გარემოება: ეს „ხავსმოკიდებული წყაროა“, რომელიც ირმის ჩლიქით ხანდახან აღვრეულია,—ბოლოს და ბოლოს იმ ზღაპრულობასა ჰქმნის, რომელიც მაგარი სურნელებით ესხურება ყოველს სიტყვას, ვაჟას მიერ წარმოთქმულს.. მისი კოლორიტი ამ მხრით სწორეთ რაუენდელაინს სახეს („დაძ. ზარა“ ჰაუპტმანისა) ედარება. რაუენდელაინი ხომ ნახევრად მითიური ქალია და იგი სილეზიის დიალექტით მეტყველებს.. ვაჟას ფშაური დიალექტიც ასეთი სურნელოვანი კოლორიტით არის გაჟღენთილი..

სასიხარულოა ფრიად, რომ ქართველთა გენიამ შეჰქმნა ისეთი მსოფლიო ლეგენდა, როგორიც არის „გველის მჭამელი“. მისი ფიქრი, კერძო ტანჯვაში შობილი, თავისუფლების უნივერსალურ იდეად იქცა. იქ, შორს, ფშავეთის ნისლოვან მთებში, საცა ქართველთა დევნილ სულს თავი შეუფარებია, საცა რუსთაველის გენია, ეს მისი ჯადოსანი ენა, დღემდე ნაკვთა-ნაკვთად შენახულა, იქ შვებულა პირველში მოხევე მინდია, გულთმისანი და სულთა-მხილავი. ტკივა რამე ქართველთა სულს,—იგი მინდიას მიმართავს: მან იცის ჩიტუნების ენაც და ტკივილსაც მიუხვდება, რასაკვირველია. უნდა წამალი მის აშლილს წყლულსა,—აქაც მინდია გამოჩნდება: იგი ყვავილთა მეგობარია და ყვავილნიც მას მკურნებ წვენს მისცემენ. ჰსურს მას გაიგოს საიდუმლოება ქვეყნისა,—აქაც მინდიაა საჭირო: იგი თვითონ მესაიდუმლეა ბუნებისა და ყოველთვისა სცნობს მის საიდუმლოს. განიცდის იგი საცდურსა და საშინელს,—მინდია მას მოევლინება საჩქაროდ,—იგი ხომ თვითონ სიყვარულის სახიერებაა,—და მსხვერპლად შეეწირება მას:—**მინდია ქართველი გენიის სულია ნამდვილი..**

ხშულ ბნელეთში იყო სული მისი დატყვევებული.. იგი თვით დაკარგულ მელოდიას ჰგავდა, რომელიც ელის გახმაურებას.. ვაჟას მუზამ ლამაზი კლდის ქალწულის სახე მიიღო, გამოვიდა ბუნების ძილის ჟამს, კლდის ნაჟურს თავი შეუშურა, ღიმილით უწყო ალერსი გრძნეულ მთვარეს, ერთი კიდეც დაჰმღერა,—და სული მინდიასი, ეს დაკარგული მელოდია, ლანდათ წარმოავლინა.. მინდიამ თავი მოიკლა,—მაგრამ სული მისი შავს მღვიმეშია მხოლოდ მოქცეული.. ქალწულიც ღამღამობით უცდის მის გამოსვლას.. ვაჟა უმზერს ტყვემქნელ სატრფოს, ტრფიალით ანაკადულებულს ჩანგურს აჟღერებს, ქალწულიც ჟღერას ძილისპირს დაჰმღერს—და ბნელეთით დგება სული მინდიასი..

გრიგოლ რობაქიძე.

ნებადართულია საბჭოთა ცენზორისაგან

სტამბა „ცხოვრება“ ა. ჯალანდაძისა, გაბაევის შესახვევი № 4.